

Muusikaaleht

G. Reindorf. 1935

ALEKSANDER GLASUNOV †

Nr. 3

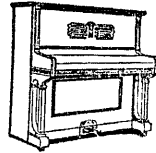
Märts

1936

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
- Bölat, Rita**, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.
- Einer, Helmi**, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatri-maja, tel. 460-37.
- Genz, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.
- Kapp-Rukteschepi** muusikakool, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Koch, Thekla**, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.
- Lamp, Karl**, cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 15—5, tel. 313-70.
- Redlich, Arvid**, klaverisolist, saatja, tunnid, Piikk 31—2.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.
- Vaks, Julius**, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.
- Nõmme:**
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus
K. SAAR

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitud muusikatundjailt.

J. AAVIK:

- „Lapsepõlve mälestused“ —.60 s.
„Eesti rahvaviisid“ . . . —.60 „
Klaveri saatel.
„Eesti Laul“ 2.—
Peolaulud.
„Laste Laul I“ 1.20
„Laste Laul II“ 1.60
Laulukoorige.

Saadaval Lauljate Liidus.

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.
(Noodilisaga)

TELLIM. VASTUVÕTT AVAT.

- E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas Kr. 2.—*
Teistele „ 2,25
Välismaale „ 4,50
E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas Kr. 1.—
Teistele „ 1,15
Välismaale „ 2,30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADDRESS :
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

- Aleksander Glasnov † — J. Aavik.
Kuidas leida muusikas kuldset kesktee? — Vold. Leemets.
Kuidas toimub hääle koolitamine — V. Blossfeldt.
Prof. Heikki Klemetti 60-aastane — B. Mesiäinen.
Prof. Alma Fohström † — Magda Päts.
Vestlus G. Stahlbergiga.
15 a. T. K. M. Ü. tegevust — R. Sildnik.
Teateid IV ülemaalse meeslaulu-päeva ettevalmistusest.
E. H. S. väljaandeid: M. Saare „Hetk“, E. Tubina „Kaks prelüüdi“ — Ed. Oja.
Ooper ja kontserdid.
Teateid L. Liidu liikmeskonnale ja nootide tellijale.
N. Murrik-Polonsky klaveristuudio töö põhialused.
Rajati alused XI laulupeo korrald. Mitmesugust, illustrats. naljad.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub aprilli lõpul.

Muusikaleht

Aleksander Konstantinovič Glasunov †

Muusikamaailma ja heliloomingut on tabanud suur ja raske kaotus: 21. märtsil s. a. lahkus siit ilmast Aleksander Konstantinovič Glasunov, möödunud sajandi lõpu ja käesoleva sajandi algu kuulsaimaid ning tähtsamaid heliloojaid mitte ainult Venemaal, vaid kogu maailmas.

Kadunu kannatas juba mõnda aega veresoonte lubjanemise all, viimasel ajal seltsis sellega veel neeruhaigus (uremie), kuid surm tuli otsekoheselt kopsupõletikust, mille raskust nimetatud haigused muidugi kaudselt mõjutasid.

Glasunov sai möödunud aasta augustis 70 aastat vanaks, milpuhul E. V. Tallinna Konservatoorium valis ta oma auprofessoriks*), võttes arvesse tema ülemaailmist tähtsust heliloojana, eriti aga lähedast ning sooja suhtumist eesti muusikale ja eesti muusikutele. (A. G. on otsekoheselt ja kaudselt paljude eesti helikunstnike õpetaja, kes endises Peterburgi konservatooriumis said oma muusikahariduse; ta on paaril korral käinud Eestis oma helitöid juhatamas). Tema sünnipäeva puhul ilmus Muusikalehes vastav artikkel (v. M-leht nr. 9, 1935.).

Nüüd on halastamatu surm selle suure muusiku ja suure inimese maisele elule teinud lõpu — kaugel armastatud kodumaast — Prantsusmaal, Pariisis, kus teda ka armastati ja austati kui suurt kunstnikku ja heliloojat**). Ligemale 10

viimast aastat elas ta Pariisis ja sellepärast peab nüüd ta põrm puhkama võõras mullas.

Kui mõlgutada mõtteid Glasunov'i suurest talendist, tema kiirest tõusust heliloojana kus ta 1882. a. reaalkooli 17-aastase õpilasena hiilgas oma esimese sümfoonia küpse autorina, edasi tema ande lopsakast arenemisest, õppides Rimski-Korsakov'i juures ning pärast, kus ta heleda särava valgustas vene ja kogu maailma heliloomingu valdkonda, tema suurest populaarsusest — kui imetleda tema rikkalikku, meistrüküpsed toodangut, milles mõjuvad suurejooneline laius-avarus, massiivne jõud, grandioosne arhitektoonika, võluv ja õilsatundeline viisirikkus, särav harmooniline ja orkestraalne koloriit — ühesõnaga kõrge ning optimistlikult terve sisuline ja vormilistehniline ilukvaliteet — pääle selle õilsast inimesest, kes oli iseloomult häädu ise, tark ning sügava hingega, osavõttlik ja tundeline teiste vastu, — kui tuletades meele kõike, mõelda, et halastamatu surm nüüd selle kalli isiku on võtnud, siis tõesti sügav kurbus täidab rinda ja hing nutab valust ning kaotu-

*) Ennem on ta valitud mitmete tähtsate asutuste poolt audoktoriks ja auliikmeks.

**) 21. III. tema surmapäeva õhtul oli Pariisis tema helitööde kontsert 70 a. sünnipäeva auks, mis muutus ta surma mälestuskontserdiks. Kui dirigent Bigot kontserdi algul surmatõde andis edasi, tõusis publik hardumuses püsti nagu üks inimene.

Kuidas leida muusikas kuldset keskteed?

Jälgides ükskõik millist ühisüritust muusika alal, olgu see laulupeo laulude võistlus või hümnikonkurs, ikka märkame sel puhul teatud ettekirjutisi heliloojatele. Et ulatavus ei tohi ületada neid või teisi piire, et harmooniline külg olgu võimalikult kontimööda, et üksikute häälte äraõppimine ei sünnitaks raskusi. Olgu kõik võimalikult suupärane.

Nähtavasti on niisugusteks ettekirjutamiseks ka põhjust, nähtavasti heliloojad lähevad liialt kaugemale ja unustavad lauljaskonna kandepinna. Tahab ju rahvas igal puhul jõukohast toitu, ta õigus-tatult ootab värskaid uudiseid, mis oleksid määratud just temale. Nii ta siis pettub, saades lihtsameelse tundelisuse asemel kontrapunktilisi labürinte, muusikateoreetilisi ristsõnu, ning tunneb suurt pahameelt vastavate asjaosaliste suhtes, et miks nad ikka ja alati tegelevad ja olesklevad kõrgel Parnassil. Argipäevane elu ju selletagi on küllalt murelikas ning väsitav, milleks siis puhkuse asemel need hirmsad ristsõnad.

Aga teiselt poolt helilooja. Miks ta ometi ei taipa rahva nõudmisi ja akadeemitse edasi? Kas ta siis tõesti ei saa aru, et kogu ta toodang, kogu ta vaev ainult niivõrd pääseb maksvusele, kui võrd aktsepteerib seda rahvas? Produktseerigu ta siis seda suupäralisust!

Kuid mõistkem tedagi. Eks temalgi ole oma kindlad põhjused, miks ta toimib just nii ning mitte teisiti. Tahab ju ta kuidagiviisi rääkida kaasa tipp-saavutiste maratonis, püüab pisutki olla pioneer. Siin ei saa ju arvestada üldist nivood. Kui loovkunstnik tahab olla loov, siis peab ta endastmõistetavalt olema vaba; teda ei tohi pidurdada ükski kõrvaline eeskiri, ükski väljaspool loomingulist huvi seisev kaalutus. Kuis võib ta siis ikka ja alati pidada silmas massi tasapinda? Kui ta on kutsutud ja säetud lendama, kes võib siis temalt nõuda roomamist?

Nõndaks need kaks vastast siis alalõp-mata tülitsevad. Ühel pool pettunud tarvitaja, kes mitte ei lepi sellega, et noodid kirjutatakse liiga targasti, ja teisel pool eriteadlane, kellele on lõpmata igavad lihtsameelsed väljendusvormid, kes orgaaniliselt vajab modernsust. See tüli kestab juba aastasadu ja seda võib nentida iga kunsti puhul. Pole siin õnneks muusika mingi erand. See on paratamatu duell ja võib olla — soovitavgi duell. Vähemalt ta tõestab asjaosaliste temperamentlikkust, näitab, et lahingut peetakse ihu ja hingega, täie andumusega.

Millise pildi aga saaksime, kui üks neist kapituleeruks? Kindlasti vägagi paradoksaalse.

sest kuumi pisaraid! Meie, eestlaste, kurbust suurendab veel tema isiklik suhtumine meie muusikasse ja muusikutesse, mis oli väga armastusväärne ja sõbralik, ühtlasi ka kõrgelt tunnustav ja osavõtlik. Seda tunnustavad päle muu tema kirjad, mis leiduvad mitme meie muusiku kirjakogus, moodustades suure muusikaajaloolise väärtuse.

Jääb järele ainus lohutus tema tööde surematusest. Neid meie võime nautida, imetledes nende suurust, nende ilu ja mõju.

Sügav tänu ning armastus jääb meis ikka püsima selle suure isiku ja kunstniku mälestuse juures.

Juhan Aavik.

Stseen P. MASCAGNI ooperist „Talupoja au“. Vasakult paremale: L. ADLER, F. HALLAP ja N. LOONA.

Oletame kapituleeruja osas publikut. Kujutleme, ta pimesi usaldab kõike seda farnaslikkust, mida pakutakse kõrgemalt poolt. Ta püüab seda ka seedida, kuid muidugi ei suuda. Talle jääb nii üle ainult pettumus, ta usaldab söögikaarti ning mitte enda maitset. Teeb jõudumööda kaasa kõik need kõrged nõudmised, kuid jääb seejuures nälga. Ta elab võõras nahas, ehib end võõraste sulgedega. Ta on sunnitud teesklema vaimustust, kuigi tegelikult tunneb vaid tühjust.

Laseme teiselt poolt kapituleeruda heliloojal. See peab jälgima nüüd ainult neid nõudeid, mis rahuldaksid massi, peab unustama enda seesmise mina, puuderdama ja minkima, et meeldida; peab mängima mingit armunud trubaduuri ajal, kus sellest naiivsest east juba ammu on jõutud välja; peab unustama loominguilise arengutee sihid ja produtseerima vähenõudlikke, šabloonilisi palasid. Loo lõpp saagi võib kujuneda selliseks, et alatine laskumine massi tasemeni muutub maneeriks, helilooja ruineerub, sulades ühte massiga.

Kõnelemata muusikaajaloo veergudel figureerivaist suurvaimudest, kes novaatorina kaasaegsest üldisest tasapinnast seisid aastasadu ees (kui Beethoven oleks arvestanud kaasaegsete kriitikat ja suhtumist, poleks temast kunagi saanud Beethoven, vaid, võib-olla, hääsüdamik

vanahärra-organist mõnes Saksamaa provintsi kirikus), peab igal juhul nentima seda, et spets seisab kõrgemal laiadest hulkadest. Ta juhüb ning sammub ees, — kurb küll, kui järelkõndijad väsisivad ja teda jätaavad üksi.

Õnneks need vastuolud mitte alati pole äärmustesse kalduvad. Õnneks ei tarvitse loovkunstnikul arvestada ainult kõige mahajäänumaid, vaid ka enamarenumaid. Siin on juba piirid avaramad, siin on juhul ka usinaid õpilasi, kes ei lepi sellega, et laisad nende arengut pidurdavad, vaid laisad jäetakse rahulikuks istuma teiseks aastaks ettevalmistuseklassi.

Neist pole puudust, kelle ainsamaks vaimutoiduks on kõmuromaan. Kuid teame ka luuletuste ja tõelise kirjanduse harrastajaid, „Loomingu“ lugejaidki. Need viimased aga määravad suuna. Väljudes siit, võimegi küsimusele otsida vastust ja leida kuldset keskteed.

Kuis peab siis toimima helilooja, kui ta tahab luua rahva jaoks? Ta peab kidlakäeliselt pakkuma uuendusi ja moodsustki, kuid mõõdukuse piirides. Liialdamine oleks siin ebapedagoogiine, oleks sajabrotsendiline ladinakeelne traktaat, mis käib auditooriumile ülejäo. Küll nõustub aga sama auditoorium mõne üksiku võõrsõnaga ja õpiks need ära. Mingil kombel ei to-

Kuidas toimub hääle koolitamine

Konservatooriumihoonete ruumid on tavaliselt suured, kõrged ja akustiliselt hääd saalid, milles jagatakse õpetust koorilaulus, orkestrimängus, muusikaajaloos jne. Üksiku isiku õpetamiseks, olgu see siis laulja või instrumentalist pole sääraseid suured ruumid aga soovitatavad, sest akustiliselt hää ruum pehmedab ja varjab häälevigu, mistõttu õpilane ei ole küllalt teadlik oma hääle puudustest, vaid kipub end üle hindama. Nii eksitakse oma hääle võimetes väga palju. Itaalia laulupedagoogidel Galiera'l ja Lamperti'l olid õpetusruumid õige pisikesed ja madalad, nii et nendes laulmine tundus otse piinana. Häälel kõlas väikesena, kuivana ja kalginna, sest hääle oli rajatud rohkem rinna- kui päätoonile ja viimane puudus peagu täieliselt. Lauldes võis õpilane ise täpselt kontrollida oma vigu, kuna neid ei varjanud akustika.

Üks külg, mida õpetaja peab jälgima õpilase juures, on kehahoid. Üteldakse: see olgu sirge ja rahulik. Sääraseid kehahoidu võib nõuda küll vilunud lauljalt, kuid mitte õpilaselt, kes sõnade „sirge“ ja „rahuliku“ all mõistab kanget ning lii-

kumatult-puiset seisangut. Paljude keha on tavaliselt elastne ning painduv, kuid lauldes või deklameerides muutub see kohe kangestunuks ja liikumatuks, sest usutakse end sooritatav midagi väga erilist, ebatavalist. Niisugused õpilased Itaalias pidid laulma toas edasi-tagasi kõndides, tehes liigutusi pääga ja kätega.

Kultuurinimene, ka see, kes omab niinimetatud hääle häälematerjali, on sel määral kangestunud, et ta õpingul, mis nõuab vaba tooniandlust, ei seisa rahulikult. Kuid hääleinstrumenti juure kuuluvate muskulate ja organite lõtvusest oleneb kogu keha muskulatuuri lõtvus ja vabadus. Keha peab õppima lõdvenema, et õhk saaks temas mõjuda. On lubatud iga liigutus, mis lõdvendab keha ja hääleorganeid. Seepärast ei mõisteta „häälehariduse“ mõtet õieti, kui nõutakse juba õpingu ajal keha rahu. Peab teadma, et kanged liikmed, kangestunud õla- ja seljalihased, rääkimata kaela- ja kuklamuskulidest, takistavad vaba loomupärase tooni esilepääsu, kuna iga lõdvendusharjutus aitab vabastada keha. Iga kangestunud lihas mõjub kangestavalt, tegevust halvavalt kurgule ja häälepaeltele.

hiks aga komponist laskuda spekulatsioonide rahvalikkusega, niisugusel korral muutub võimatuks kunstiareng.

Ning vastaspool?

Temalt jääb soovida pisut enam aktiivsust raskuste ületamiseks. Kunstiareng kohustab teid mitte pelgama mõningaid pingutamisi, mis on paratamatud, kui arvestame, et igal juhul peab meie muusikaline tasapind olema kõrgem kui aastate eest. Seega vastastikune kompromiss. Helilooja läheneb rahvale, rahvas heliloojale.

Kaks tegurit omavad laulmisel veel suure tähtsuse: pehme ja kõva kurgulagi. Pehme kurgulaeks nimetatakse seda osa suukoopast, kus kõva suulagi asendub pehme osaga, mille küljes ripub kurgunibu. Seni, kui kurgunibu püsib rippuvas asendis, on suu- ja pääõõned üksteisest eraldatud. Sügava sissehingamise juures tõuseb aga pehme kurgulagi, võimaldades nii õhuvoolule vaba pääsu nina- ja pääõõntesse.

Kõva suulagi koosneb umbes neljast viiest ülemisest esihambast, osast hambavallist ja ninaalusest suulaest. Häälevoolu juhtimine otse vastu ülemisi hambaid teeb hääle väikeseks ja kõlalt teravaks. Üle-

mise hambavalli vastu juhitud toon peab kiirtekujuliselt levima vastu nina ja põseluid, mis on häädeks resonaatoriteks.

Laulmisel peab pidama silmas iga tooni lähte- ja vastupõrkepunkti, olgu toon madal, keskmine või kõrge. Kõikide toonide lähtekohaks kogu hääleulatuses on vahe-nahk ehk alumine tugi. Kõva suulae vastupõrkepunkti moodustab mask ehk üle-mine tugi. Nende mõlemate punktide ühendavaks elemendiks on hingatav õhuvool. Kuna aga häälepaelte vahel asuv hääle-pilu on kitsas inimesel, kes ei suuda veel valitseda oma hingamismuskulatuuri, peab häälepilu laiendatama vokaalide abil.

Heledad, lahtised (lühikesed) vokaalid mõjuvad laulmisel ja rääkimisel kõrisõl-mele selliselt, et ta tõuseb; nii juba loomu poolest kitsas häälepilu kitseneb veelgi. Suletud pikki vokaale lauldes langeb aga kõrisõlm ja häälepilu laieneb, võimalda-des nii õhuvoolule vaba läbipääsu va-henahalt pää-õontesse. Kõrisõlme suruda või asetada liig madalale ei tohi aga ku-nagi. Seetõttu saavutatakse ainult raskeid hääli, kusjuures küsitavaks jääb hääle kõrgus. Kaelalihaste tegevus laulmisel peab jääma täiesti lõdvaks. Toonikujunda-misel nad osutuvad tähtsamateks teguri-teks, seistes tasakaalus hingamistegevuse-ga: mida vabamalt ja lahtisemalt liigub õhuvool, seda pehmemad ja lõdvemad on kaelalihased.

Kaelalihastest üksi ei või olla kõnet, vaid meil tuleb jälgida kogu liikuva aparaa-di — lõualuu, keele, kurgu, kõrisõlme jne. te-gevust. Selle organite-komplekti peame vii-ma lõtva, rippuvasse seisundisse, et ükski osa ei kitsendaks kergelt läbivoolavat õhu-juga. Lõualuud võiks võrrelda kiigega, mis vabalt ripub nõõride küljes ja mida vähemgi tuuleõhk võib panna liikuma. Kogu kael on aga pikk toru, mis tungib rinda, kust voolab takistamatult ja va-balt läbi täis-kõlav häälejuga. Kitsast ko-hast, kus funktsioneerivad häälepaelad, ei tohi meie tunda ega kuulda midagi kit-sendavat; nii lahtisena peab olema hääle-voolu tee kogu kaelas. Lauluhäält võime kujutleda rinda, kurku ja pääõõsi täitva kõlamassina, millest hääle sünnikoht, st.

õhuvoolu ja häälepaelte puutekoht ei tohi olla kuuldav.

Kaks aktiivset helikujundavat-tekkitavat jõudu on hingamine ja kaelalihaste tege-vus, mis vastastikku püsivad tihedas seos-tes ning tasakaalus. See teeb laulukunsti raskeks, sest üheaegselt tooni tekitami-sega peab kujundatama ka vajaline inst-ruiment, hääleorgan. Instrumentalist õpib saavutama ilusat tooni, kuid omab säälj-juures täiusliku muusikariista, kuna laulja peab ise looma instrumendi, peab kujun-dama toorest organist kunstipärase ma-sina. Hääli, kus toon kohe „istub“, mis juba alguses suudavad tuua esile ilusaid, jõulisi ja terveid helisid kogu hääle piiri-des, esineb väga harva. Tavaliselt on algaja hääli puudulik, tihti isegi ebamää-rane, nii et häält peab ehitama enne. Ning see ehitamine seisab kvantitatiivses suh-tes hääle kõrgusega ja kvalitatiivses suh-tes tooni omadusega, õpilase osavusega ja vastuvõtlikkusega.

Algajate häälevead on väga mitmekesi-sed, sõltudes puudulikest põhiomadustest või valeharjumustest. Teisendeid lame-daist, õõnsaist, pigistatuist ja kurgus kõ-lavaist toonidest võiks loetleda lõpmatu-seni, ning häälekujundamise kunstil tu-leb ületada siin vägagi suuri raskusi vi-gade kõrvaldamisel. Kuna hääle negatiiv-sed küljed seisavad ees hääle positiivseil omadusil, käsitleme eeskätt just vigade kõrvaldamist ja alles siis hääle kunstiküp-seks kujundamist.

Pea kõigil juhtudel sõltuvad vead toon-iandluses hääle forsseerimisest, kus liig-selt rõhutatakse hingamist ja kaelalihaste tugevat tegevust, mistõttu kõrvalduvad need puudused pingutatud kaelalihaste lõdvendamise ja hingamise kontrolli-misega. Kõige enam esinevaist vigadest olgu nimetatud siin mõningaid.

1) L a m e t o o n, mis tekib hingami-sest, kus ei suudeta anda toonile küllal-dast toetust ega rinna-resonantsi, kuna ta ise ei tugene rinnale. Seda viga aitavad kõrvaldada korrapärase ja hoolikad hin-gamisharjutused, mis varsti võimaldavad õpilasel saavutada vähese õhuga suure-mat rinnaresonantsi.

WILNOR KOMOR.

2) Õõnes, tühi toon, millel puudub vajaline metalliline kõla. See sõltub kurgu, suukoopa, pehme suulae, põskede, keele ja huulte liig laiaast pingsusest, kusjuures suurem osa õhust läheb kaduma tumedalt, pea mõjutult, seesmise häälelise täiusega. Harjutused kitsastel vokaalidel „i“-l ja „e“-l toovad esile varsti vajalise metalli.

3) Pressitud toon, mis sõltub liig kangest kaelalihaste hoidmisest, mis omakorda on liig tugevast hingamisest. Vea kõrvaldamiseks peab viidama mõlemad tegurid normaalsegevusse, kusjuures vokaal „u“ püües ja pianissimo laulduna abistab tervendavalt nii nais- kui ka meeshääli.

4) Hammastoon, mis esineb harvemini eelmistest. Mõlemate hammas-teridade väike eemaldamine üksteisest ja huulte liigne ettehoold põhjustavad siin vea. Tihti on ka alumine lõualuu lükatud ettepoole. Kukkumis-, langetamisliigutuse lõualuuga lõtvade huultega, kõne- ja väikesed koloratuurharjutused vokaal „a“-l muutumatult lahtise ning rippuva lõualuu-hoiuga toovad siin parandust.

5) Suulaetoon, mis on sagedamaid ja kangemaid häälevõidu. Selle põhjus peitub keeletüvi liiges tagasitõmbamises ja paksendamises, mis takistab vaba häälevoolu teed. Seda keelehooldust saab parandada mitmesuguste vokaalide ja konsonantide kiire hääldamisega, mis toovad keele ette ning panevad ta liikuma kiiresti ja kergesti.

6) Kõritoon, mis on vaevast kõrvaldatav, kuna säärast viga omavatel inimestel asub kõrisõlm mõne sentimeetri võrra kõrgemal normaalsest seisundist. Viga on orgaaniline ja kõrvaldamatu.

7) Ninatoon, mis esineb nii algajail kui ka vilunud lauljail. Kui ninatoon tuleb ette algajate juures, siis peitub põhjus selles, et ei osata hoida pehmet kurgulage ülal vajalise pingutusega, mistõttu häälevoolul puudub vaba tee pää- ja ninaõõnesse ning ta väljub otse nina kaudu. Seda viga aitab parandada vokaali „ä“ laulmine tõstetud pehme suulaega, andes toonile hääld alumist rinnatuge. Ninatooni, mis on sama inetu viga kui tremologi, võib kuulda sageli ka koolitatud lauljate juures. Siin on laulja kas vahetanud nina- ja läbi nina laulmise mõisted või usub ta, et läbi nina lauldes istub ta hääle ees maskis. Kuid see on eksiarvamine. Ainult kehas vabalt hõljuv õhuvool saab tekitada õigeid toone, kuna laulja poolt vägisi juhitud hingevool sünnitab vaid valesti-istuvaid helisid.

8) Tremoleeriv toon. Kuna olen peatunud selle küsimuse juures varemalt eriartiklis pikemalt, tahan anda siin vaid mõne iseloomustava väljenduse tremolo kohta. Tuntud Berliini muusika-arvustaja dr. Leopold Schmidt lausub järgmiselt: „Tremoleerivat lauljat võin kujutleda vaid mõnes joogikohas, kus istun huvitavas elavas jutuaajamises mõne hää tuttavaga klaasi õlle juures“. Tremoleeriv hääle teiste hääle keskel on sama, mis pidalitõbine tervete hulgas, — last hoidetakse võimalikult kaugel.

9) Terav toon, mida saab pehendada tumeda vokaali „u“ laulmisharjutustega.

E. Mesiäinen

Prof. Heikki Klemetti 60-aastane

Veebruaril 14. päeval sai prof. Heikki Klemetti, soome tuntumaid koorijuhte ja muusikakirjanikke, 60-aastaseks.

Juubilar sündis köstri pojana 14. veebr. 1876 Kuortanes Vaasa läänis kauni Kuortane järve kaldal. Lõpetas Helsingi ülikooli mag. phil. astmes 1899. a. Kuna aga muusika juba varajasesst noorepõlvest olä tema „kõrvallharrastuseks“ arendas ta ennast tublisti sellel alal juba üliõpilaspõlves. Nii juhatas ta ülikooliajal üliõpilaskoori (Ylioppilaskunnan Laulajat) 1898. a. Muusikat õppis ta Helsingi orkestrikoolis, Stern'i konservatooriumis ja Kirikumuusika Akadeemias Berliinis. 1923. a. nimetati juubilar professoriks.

Oma elu kestel on ta pannud toime muusika uurimise otstarbel pikemaid reise Kesk-Euroopasse, Skandinaaviasse j. m. Tegutses vahepääl organistina Põris ja hiljem koorjuhina Helsingis. Pääle ülikooli lõpetamist asutas ta a. 1900 „Suomen Laulu“ nime all uue meeskoori, mis koosnes päämiselt tema endisest koorilauljaist üliõpilasajult. 1907. a. täiendas K. oma meeskoori naisliikmetega, muutes selle nõnda segakooriks. Ka endine meeskoor, mis hiljem võttis omale nimeks „Laulu Miehet“, jatkas tegevust segakoori kõrval iseseisvalt.

Oma kooride kunstilise taseme on K. tõstnud maksimumini. Tema nõudmised koori suhtes ei ole piirdunud ainultki dünaamikaga — piaanode, forte, paisu-

miste ja sforzandodega, — vaid tema ideaaliks on alati olnud koori harmoonia kõlapuhtus, loomulik (looduslik) intonatsioon, mille saavutamiseks on ta aastate jooksul töötanud välja erilise süsteemi ja vastavate harjutuste sarja. Keerulise helivõngete õpetuse on ta rakendanud laulu teenistuses ja näidanud koorijuhtidele tee koori harmoonia kõlapuhtuse saavutamiseks. Prof. K. on pühendanud oma lauljaidki akustika tähtsamasse saladusisse, nõnda et nad ei tabanud intervallide palja instinkti järele, vaid olid teadlikud harmoonilise kooslaulu iseärasusis.

Ettekande dünaamilises väljatöötuses ei länud ta kunagi liiale. Pigem jättis puudu, kui et soolas üle. Tema juhatamisviis kontserdil oli viimseni läbimõeldud ja diskreetne. Koor oli tal juba eelproovidel niivõrd lihvitud, et põlnud kunagi vaja rahva ees nahast välja tungida: väikesed käeliigutused, sõrmed ja näoilme hoidsid vaos tempod ja nüansid.

„Suomen Laulu“ tegi ta mitmeid kontsertreise Euroopa tähtsamasse muusikakeskusesse, nimelt aastail 1900—01, 1906, 1913 ja 1925. Ringreisud haarasid Rootsi, Norra, Saksa, Hollandi, Belgia, Ungari, Inglise, Eesti ja Läti.

Kooritegevuse kõrval on K. toiminud muusikaajaloo ja kirikumuusika õpetajana Helsingi ülikoolis, liikmena paljudes muusikakomisjonis (m. s. uue kirikulauluramatu komisjonis 1900. a.), muusikaarvus-

10) Ülipehme toon, mida parandatakse lahtise vokaali „o“ laulmisega tõstetud pehme suulaega ja avatud kurguga.

11) Ülesõhustud toon, mida esineb eriti naislauljail ja verevaestel isikuil. Kõrvaldatakse vokaali „u“ laulmisega, mis avab kurgupõhja.

Üldse laulutooni mõjutab suuresti ka halb ja vigane kõneharjumus. Kuna tavalise kõnelemise juures keelekonsomandid d, t, l moodustatakse vaid kergesti keeleotsaga puudutades ülemist hammasterida, et keelt uuesti kiirelt tagasi tõmmata, surub vigase kõne puhul tihti kogu keel end

vastu suulage, mis toonile annab inetu kõla, niipea kui keel astub tegevusse.

Pääle minitud tüüpiliste häälevigade tuleb nimetada veel liig kõrgelt ja liig madalalt laulmist. Esimese põhjustab ülearune pingutamine, kuna teise põhjuseks on nõrk ja paks kaelalihaste hoid. Mõlemad vigu, mis esinevad tavaliselt kõrgetel helidel, saab parandada lõdva hingevoolu juhtimisega, kontrollitud kaelalihastehoiuga ning päämiselt just registriühtluse parandamisega. Säärases eba puhtas tooniandluses on harva süüdi kuulmine. (Järgneb).

R. SCHULZ-DÖRNBURG.

tajana, „Saveletäri“ ja „Suomen Musiikkilehti“ toimetajana, muusikakirjanikuna, heliloojana ja luuletajanagi. Üleriiklikel laulupidudel on K. juhatanud üldkoore mitmel puhul.

Prof. Klemetti sulest on ilmunud „Musiikin historia I“ 1916, „Kuorolaulun opas“ (Koorijuhi käsiraamat) 1917, „Musiikin historia IIA“ 1920, „Äänenmuodotuksen opas“ (Häälesäädmine) 1920, luuletustekogu „Mietettä, mieliajoa“ 1920, „Musiikin historia IIB“ 1925, „Suomalaisia kirkonrakentajia 1600- ja 1700-luvuilta“ (Soome kiriku ehitajaid) 1927; komponeerinud 5 messi antifooniatega, mis 1924. a. võeti vastu soome kiriku liturgiakogusse, loonud hulga koorilaule mees- ja segakoorile, soololaule, klaveri-, viiuli- ja orelihelindeid.

Juubilaril on silmapaistvaid teeneid soome rahvaliku muusika kirjutamises koorile; eriti meeskoorid on temalt saanud terve rea väärtuslikke teoseid. Prof. Klemetti't ühes E. Gemetz'i, A. Törnudd'i T. Kuula, L. Madetoja, A. Maasalo ja L. Ikonen'iga loetaksegi soomes parimate meeskoori komponistide rühma.

Samuti on ta kirjutanud rohkesti koorilaule antiikstiilis, nagu näiteks „Hümn noorusele“, milles on kasutatud Apolloni hünni motiive III sajandist e. Kr. Väga paljudele oma helinditele on ta ka ise loonud tekstid.

Suurt huvi on K. tunnud keskaegse (XIV, XV ja XVI sajandi) kirikumuusika vastu, kust ta on väga asjatundlikult arranžeerinud mitmesuguseile vokaalansambleile terve rea tolaeagsete muusika-suuruste töid. Tema kaudu on soome muusikaarmastajale tuntud paljud vanad meistrid.

Erilise lemmikuna XVIII sajandi muusikuist K. austas Joh. Seb. Bach'i. Ta on kannud ette oma kooridega kõik Bach'i suurteosed: Johannes-passiooni, Matteus-passiooni- h-moll messi, magnifikaadi, motette ja kantaate.

Kõige muu kõrval on K-l suuri teeneid soome muusikaajaloo uurimisel, millist tööd ta on teinud suure andumusega pikkade aastate jooksul ja avaldanud oma töötulemusi brošüürides, raamatuis ja oma muusikalehes („Suomen Musiikkilehti“). Ka oma üldises muusikaajaloo (Musiikin historia I, IIA ja IIB) leiab ta rohkesti ühtumiskohti näidete toomiseks vanemast soome muusikaelust, rahvaviiside struktuurist, pillide ajalooost jne. Kodumaa muusikaajaloo uurimisele on teda tõrganud sügav armastus oma rahva vastu. Ta ongi tugev rahvuslane. Oma maja välisuksegi Kulosaares Helsingi lähedal on ta lasknud väljast tõrvata üle muistsete soomlaste kombel ja toad vastavas stiilis sisustada. Kodukolde kaunistamisel on talle olnud suureks abiks, vahest isegi päätegelaseks, tema oma proua Armi Klemetti, kes endise Helsingi Ateeneumi õpilasena oli suuteline ise valmistama maja plaani ja juhtima tegelikke ehitustöidki.

Prof. Klemetti elutöö on kannud vilja mitte ainult Soomes, vaid kahtlemata ka Eesti on saanud sellest raasukese. „Suomen Laulu“ ja „Laulu Mieste“ korduvad kontserdid „Estonias“ kümmeaastat tagasi valmistasid siin kuulajale naudingurikkaid hetki. Samuti prof. K. referaat Tallinnas 1930 koori kõlapuhtuse arendamisest on pannud mõtteid liikuma. Edasi, tema Koorijuhataja käsiraamat („Kuorolaulun opas“), mis minu poolt 1921. a. eestindatud ning a. 1926 uuesti parandatud ja redigeeritud (sest et esimene tõlge puuduliku eesti keele valitsemise tõttu oli ebaõnnestunud), on aastate vältel asjatundlikult huvitatud koorijuhtide ja heliloojate palvete päälle rännanud ja rändab praegugi Eestis käsikirjana käest kätte, jättes muidugi jälgi siia-sinna. Samuti on käsikirja kasutatud avalikeks referatidekski. Üks päätükk kõneall olevast teosest on aastate eest avaldatud „Muusikalehes“.

Kahju, et ainelisil põhjusil ei ole seni läinud korda ülalmainitud käsikirja aval-

„Soome ööbik“ Prof. Alma Fohström †

20. veebruaril s. a. suri 80 a. vanuses soome suurim ja kuulsaim lauljatar ja end. Peterburgi konservatooriumi kauaaegne professor Alma Fohström, keda omaajal rivistati Adelina Patti ja Jenny Lind'iga. Ta ei olnud kuulus ükski Euroopas, vaid ka Ameerikas ja Aasias, milliseid maid ta korduvalt oli külastanud küll kontserdi- küll ooperisolistina. Ta kandis õigustatult „Soome ööbiku“ nime, mille ta varakuult esinemisilt saanud ja mis levinud üle maailma.

Veel möödunud suvel oli minul võimalus külastada oma suurt õpetajat prof. Alma Fohström'i Helsingis. Olin talle oma tulekust teadustanud ja kiirustasin teda nägema. Millisena leian ta? On ta ikka veel sama blondpäine, elav ja elegantne daam, nagu endisel ajal Peterburgi konservatooriumis, kus ta õpilasi köitis oma südamliku käitumisega ja millisena teda kohtasin veel 1923. aastal Berliinis, kus mul õnn oli mõne kuu vältel oma õpinguid tema juures jätkata?! Ukse avanedes silmasin eeskojas pika leinalooriga kübarat. Ega ometi?... Ja nii see oligi! Pr. Fohström oli kaotanud alles mõni nädal tagasi oma abikaasa ja hää sõbra, eru-kolonel W. v. Rode, keda tema õpilased armastasid samuti nagu teda ennastki. Nad olid alati lahutamatud, nii eraelus kui laulutundides, kus härra Rode akompaneerijana nii mõnegi vähem andeka õpilase eest seisis ja alati oma muusikalise nõuga kõiki mõistis abistada. Kuid nüüd oli pr. Fohström ükski... ikka sama blond ja liikuv, kuid juba kortsuline ja masendatud hiljutisest raskest kaotusest. Jutt siirdus iseenesest tema armsaima ooperiosa Violetta (Traviatast) juure, mida hil-

juti oli Helsingis mänginud Pia Ravenna, prof. A. Fohström'i kauaaegne õpilane. Pr. Fohström ei olnud kunagi rahul Violetta osa täitjatega — ta leidis alati laitvat viimases vaatuses, eriti surmasteenis. Peterburgi konservatooriumis, klassis ta mängis seda osa meile, õpilastele, ette ja nüüd Helsingis tegi ta seda mulle uuesti. See võis olla tõesti üks tema hülgeosaid, kuna ta oskas sellesse panna kogu oma hinge. Ei ole mul, kahjuks, enam õnne olnud näha A. Fohström'i laval, isegi ta tõelist lauluhäält ma pole saanud kuulda, kuna konservatooriumis olles ta enam ei laulnud, või kui, siis vaid madala „bassiga“. Kuid palju armastas ta meile jutustada oma võidurikkaist esinemistest terves maailmas ja intriigidest teatris, mis „vanal hääal ajal“ näisid olevat sama halvad kui praegu. Pr. Fohström oli õppinud kuulsa Nissen-Salomon'i juures ja loorbereid lõikama asunud juba 17-ne aastasena, mil ta oma isa saatel hakkas teostama võidukaid turneid mööda maailma. Püsivalt ühel laval pole ta kunagi töötanud, kuna pole osanud reageerida intriigidetele, mis teda isegi vanemas eas ei suutnud huvitada, kuna ta loomult oli hääsüdamlik ja lahke. Ta õppetunnid olid alati huvitavad rohkete kogemuste tõttu ja paeluvad elavate jutustustega, mis näisid otse obligatoorseina. Teades, et olen eestlane, armastas ta mulle jutustada oma esinemistest Tartus, kus teda sõna otsesama tähenduses on kätel kantud. Huvitava episoodi sellest ajast toob dr. O. Kallas koguteoses „Jaan Tõnisson“ järgmiselt:

„Soome laulja Alma Fohström pidi 29. augustil 1889. a. ülikooli pidusaalis kontserti andma. Paar aastat varem oli ta oma lauluga tartlaste südameid nii sütitanud, et üliõpilised ta vankrilt hobused eest võtnud ja vankri ise koju tõmmanud. Ka mõned eesti üliõpilased võtnud sellest vennasrahvalikust vaimustusest osa, sest Alma Fohström esines soomlasena ja laulis soome laule, mis oma keele kõla poolest eesti keelele nii imesarnased olnud. See pani ühelt poolt südamed leekima, teiselt poolt anti see talle andeks, sest „sie konnte doch nicht wissen“, et ta oma soome lauludega keelt meele tuletas, mida hääli juhtumisel vähest Tartu köökides ehk hommikuti maa-meeste suust turul sai kuulda. Laulja

dada trükkis ja teha kättesaadavaks laiemale ringkonnale.

Prof. H. Klemetti tähtsust on praegusel hetkel isegi raske hinnata: tema töö pole veel jõudnud lõpule, tema seniste saavutuste piirjooned on liig laiad, kontuurid ei paista. Suuri asju ei võigi näha ligidalt, on vaja eemalduda ja vaadata kaugemalt. Alles järgmised põlved suudavad anda täpsema hinnangu prof. Heikki Klemetti elutööle ja saavutustele.

Soovime jõudu ja elurõõmu juubilarile tema tähtpäeva puhul.

R. Leoncavallo ooper „Pajatsid“ — lõpustseen.

endine ülesastumine andis kolmele noorele üliõpilasele — laenatud sabakuued seljas ja laenatud rahaga muretsedud lillekimp „Põhja ööbikule“ ühes — julgust Alma Fohström'i paluma minna, kas ta kontserdi eeskavasse ei võtaks ka eestikeelse laulu. Eeskavad olid kahjulks juba trükitud, aga lisaks lubas laulja häämeelega teniale antud eestikeelset laulu laulda. See oli „Mis sa nutad, lillekene“. Kontserdi õhtu. Publik ujub vaimustuses. Saksa, soome, vene, rootsi, itaalia laule kõlas — kiiduavaldused ei taha lõppeda. Korraga — eesti laulu mahedad helid. Päid tõuseb, mõned pööravad kõrva laulja poole, teised laienavad ja pikendavad kõrvalte kämbla abil, siis venivad need pikaks, ninad käivad kokku, sosin, kätelaotamine... Ja kui laul on lõppenud, ei liigu „mööduandvates ridades“ ühtegi kätt kiiduavalduseks. Selle eest on ümber saali ja kooride paarkümmend suurerusika meest üles säetud, kes oma maameheliikude kämmaldega õhu ka saali keskmiste osade kartsutatud ninade ümber liikuma panevad, ja vist vähem oma muusikalisest arusaamisest tunnistust tahavad anda, kui eesti keelele teed „lõhkuda“.

Kuid kõik hiilgus on kaduv ja nii pidi Alma Fohström'gi, kaotades enamlaste ajal Venemaal oma varanduse ja töötades aastaid Berliinis Stern'i Konservatooriumi õppejõuna, hiljem kodumaal — Helsingis, leppima vähelubava tööga, mis vanadusepäevil teda enam ei rahuldanud, nagu ta ise mõniskis meie viimasel kokkusaamisel. Kuid ta võis rõõmu ja uhkustundega loetleda ridu kuulsusi, kes tema õpetusel lauljateks võrsunud ning keda leida võib kõigil maailma lavadel. Nendest on meile tuttavad vaid kadunud S. Jurjevskaja, Helsingis esinev Pia Ravenna ning Tallinnas kontsertreerinud lauljatarid Leerma ja Reuss. Nüüd on Alma Fohström oma pika elutee lõpetanud ja puhkab Soomes, oma armastatud kodumaa mullas. Talle on tänulikud lugematud inimesed, kellele ta oma lauluga on valmistanud otskohest rõõmu ja arvukad õpilased, kes laias maailmas omale on kindlustanud nime ja kuulsust, olles pärinud talt kõik, mida ta oma rikkalikest varasalvestest neile puistanud.

Mälestagem Alma Fohström'i sügavaimas tänutundes.

Magda Päts.

Vestlus G. Stahlbergiga

tema 70-a. sünnipäeva puhul

Astudes sisse maestro Georg Stahlberg'i korterisse Tartu kesklinnas, lasevad lõhnavad sirelid ja teised õitsvad lilled oletada, et sääl on pühitsetud hiljuti pidulikke silmapilke. Lauallebavad tervitustelegrammid sise- ja väismaalt maestro nimele tõendavad, et piduliku sündmuse „pääsiütlane“ on korteriperemees ise. Hetkelise ootamise järele ilmub hiljuti 70-aastaselt sünnipäeva pühitsenu kõrge kuju, ja sõbralikus vestluses jutustab ta „Muusikalehe“ intervjuueerijale:

„Ah kunas ma hakkasin muusikaga tegelema? Mul olid isa ja ema suured muusikaarmastajad ja hääd lauljad. Ema õpetas mind juba 4-aastaselt klaverit mängima. Kuue- või seitsmeaastaselt aga hakkasin õppima viuldamist väikesel poolviulil.

Nii imelik kui see ka ei ole, aga keskkoolis — Tartu Aleksandri gümnaasiumis õppides suurema osa õppimise ajast ma ei võtnud osa laulutundidest ühe pisikesse vahejuhtumi pärast. Poisikesena ma olin korduvalt kuulnud kodus emalt ja isalt, et toore muna joomine toob puhta ja selge hääle. Gümnaasiumi algklassis õppides võtsin kord kooli kaasa hulga tooreid mune, et kogu klassi õpilased võiks oma hääled teha puhtaks. Iga poiss jõi oma muna, kuid üks jäi järele ja seda hoidsin ma laulutunni ajal peos. Siis tuli aga mõte — kaua ma seda muna ikka hoian. Vallatuses virutasin muna vastu klassitahvli, kust vedelik pritsis ka meie õpetaja, Jaani koguduse köstri seljale. Lauõpetaja nõudis viskaja ülesandmist, ja ma tunnistasin oma üleannetuse üles. Õpetaja teatas, et ma olen kogu gümnaasiumi ajaks visatud välja laulutundidest ja ühtlasi ütles ta, et minust ei saavat iialgi lauljat. Nii ei võtnudki ma laulutundidest osa gümnaasiumi lõpetamiseni.

Küll aga harjutasin ma kodus klaveri- ja viulimängu, välja arvatud see aeg, mil ma olin 14-aastane. Tol ajal ma pödesin raskekujul pääaju põletikku. Minu haigevoodi ees käisid ka professorid ja kõikide otsus oli — poiss ei ela enam üle eelolevat öödki. Kui arstidelt polnud enam abi loota, pöördusid mu vanemad ühe juuksuri poole, kes oli linnas kuulus oma kupulaskmisega. Kutsuti see juuksur minu juure. Mees laskis mulle mõned kupud — kas selle tagajärjel või midu tuli mul haiguses pööre: ma hakkasin paranema.

Voodist väljatuleku järel aga keelasid arstid mul viuli- ja klaverimängu ning suuremal määral õppimise koolis. Pidin viibima võimalikult palju vabas looduses. Sel ajal läks mul täide minu esimene suurem soov — sain emalt kingituseks ratsahobuse. Sellega ratsutades viibisin siis palju vabas looduses, nagu nõudsid seda arstid.

Kui ma olin jõudnud viimasele gümnaasiumiklassi, külastas Tartut üks rootsi hää meeskvartett. Mina ja mu kaasõpilased ruttasime kõik sellele kontserdile ning olime vaimustatud sellest, kuidas neli meest võivad nii hästi laulda kokku.

Poisid tahtsid ka omaklassi õpilastest moodustada kvartetti. Esimene tenor oli keegi Ivanov, teine tenor keegi Knaut ja bariton Eugen Hirschfeldt. Puudus aga bass. Teine tenor Knaut avastas siis mind, et kuule, sul on õige jäme hää, katsu vahest saad meil bassi laulda. Võtsin noodi ja tõmbasin kui pasunast teistega kaasa. Harjutasime kvartetiga ja paari kuu pärast juba esinesime koolipeol. Saime suure aplausi osaliseks. See oli 1885. a. sügisel. Kuid seda päeva ei loe ma veel oma kunstniku karjääri alguseks.

Sama aasta jõuluks lõpetasin gümnaasiumi ja pärast jõulu astusin Tartu ülikooli õppima agronomiat. Üliõpilasena organiseerusin korp. „Frat. Rigensisese“. Korporatsioonil oli juba enne mind oma kvartett. Korporatsiooni astumisel võeti mind senise bassi asemele, kes oli nõrga võitu. Meie kvartett esines Tartus laialdases seltskonnas.

Samal aastal korraldati „Bürgermusese“ C. M. Weberi ooperi „Vabaküti“ etendus prof. Vogel'i abikaasa Tartust lahkumise puhul. Prof. Vogel oli Saksamaalt ja tema abikaasa endine Müncheni ooperilaulja. Tartus ta andis laulutunde. Õpilaste poolt korraldati tema lahkumise puhul auõhtu ooperietendusega. Kuna mind oli juba tundma õpitud kvartetiliikmena, siis anti minule austav ülesanne laulda ooperis eremiidi osa. Tulin oma ülesandega hästi toime ja sellest päevast loen ma oma kunstilise tegevuse algust.

Vahepeäl levis minu hääle kuulus ka Tallinnasse, ja kui Konst. Türrpu, Brunhoff või teised korraldasid oratooriumide ettekandeid, siis kutsuti mind alati esinema, kuna teiste solistide aset täitsid väljastpoolt, peamiselt Saksamaalt, kutsutud solistid. Võitsin Tallinna publiku

südamed ja ajalehed kirjutasid minust kiitvalt.

Mäletan lugu, kus kaks Tallinna suurt rahameest korraldasid minule ja Riia tolleagele kuulsaimale tenorile kontserdiõhtu, kus ma pidin võistlema selle kuulsal riialasega. Sai me kumbki selle õhtu eest 200 rubla, mis oli suur tasu tol ajal. Võistluslaulmise alustasin mina. Kui lavalt tagasi tulin esimese laulu järgi, siis ütles riiallane löödult, et võimata olevat veel minu järel midagi paremat pakkuda. Teenisin sel õhtul igatahes suurema poolehoidu kui mu võistleja.

Ülikoolis õppides tahtsin ka end laulu alal täiendada, kuid ema keelas ajaviitmise laulu õppimisega — enne peab olema ülikool lõpetatud, siis vaata, mis saab edasi. Kuid ka pärast ülikooli lõpetamist ea saanud ma asuda veel lauluõppimisele, vaid ema nõudis, et ma praktiseeriksin ka agronoomina. Olin siis mõisavalitseja kohal seisva oma onu juures kaks aastat praktilikalt ja pärast seda pidin olema veel ühes teises mõisas ka iseseisvalt põllumajanduse juhtijaks.

Alles selle järele pääsesin laulu õppima. Vahepeäl oli surnud üks minu onu, kel omal lapsi ei olnud. Ta pärandas mulle Tallinnas maja ja maal villa sooviga, et ma need varandused kasutaksin oma hääle harimisele.

Seega olid kõik teed lahti laulu õppimiseks. Oma kadunud onu pärandust oskasin ma hästi kasutada tema soovi kohaselt. Pärandusest saadud raha läks tuntud lauluõpetajatele Venemaal, Saksamaal ja Itaalias. Eriti hindan ma kõrgelt Itaalias prof. A. Selva juures õpitud kogemusi.

Olin seejärel Hamburgi ooperis solistiks. Minu edu oli sedavõrd suur, et teised solistid käisid direktorile kaebamas — meie ei taha enam G. Stahlberg'iga laulda. Kui tema lavale tuleb, siis publikule nagu teisi enam ei oleks.

Pikapääle läks ooperis laulmine igavaks ja tundsin ka teatud väsimust. Hakkasin siis esinema külalisena ooperites ja korraldasin ka kontsertreise. Samuti esinesin ka oratooriumides.

Kodumaale asusin elama 1902. aastast alates. Ilma et ma oleksin end eriti kuulutanud, hakati otsima mind lauluõpetajana. Maailmasõja ajal laulutunni võtjaid ei olnud. Siis kasutasin agronoomiteadmisi, alul oma talus ja hiljem, kui talu ära müüsin, siis mõisarentnikuna. Sain siis aru, kui õieti oli ema juhtinud minu õppimiskäiku.

„Peaa ütlema, mul on olnud edu igal alal, mille eest võlgnen Jumalale tänu“ — tähendab maestro liigutatult. „Mul on ka kuus last, kes kõik elavad. Neist neli tütar on mehel ja elavad kõik jõukalt ning ma ise olen õnnelik vanaisa.“

Georg Stahlberg'i kuulsus ei piirdu üksi kodumaaga, vaid ka kaugetel maadel tuntakse teda, nagu näitavad seda telegrammid ja välismaiste ajalehtede kirjutused. Georg Stahlberg'i kui omaaegset külalislauljat on tervitanud tema 70-aastase sünnipäeva puhul teiste hulgas ka Viini riigiooperi direktsioon. Samal ajal on pöördunud Viini muusikabüroo Sigm. M. Rosner G. Stahlberg'i poole palvega, juhatada säälselle ooperile hääd esimest tenorit. Selles asjas on praegu kirjavehetus käimas.

Oodatavaid esinemisi „Estonias“

2. aprillil — E. V. Tallinna Konservatooriumi õpilasõhtu.

3. aprillil — Saksa laulukooride kontsert orkestri saatel.

4. aprillil — Tallinna Rahvaukooli Seltsi segakoori kontsert T. Vettiku juhatusel.

4. aprillil — Teatrisaalis bassi Benno Hansen'i 25-a. lavategevuse juubeli puhul Dargomõžski ooper „Näkineiu“.

14. aprillil — Lilli Loring'i tantsustuudio õhtu.

18. aprillil — Suur-Vene orkestri kontsert.

22. aprillil arvatavasti viiulikonstniku Hubert Antoni kontsert.

25. aprillil — Isamaaliidu Tallinna Osakonna kontsert H. Roosma juhatusel.

29. aprillil — Sümfooniakontsert dirigendi I. Dobroven'i juhatusel.

1. mail — Tallinna Töölismuusika Ühingu kontsert.

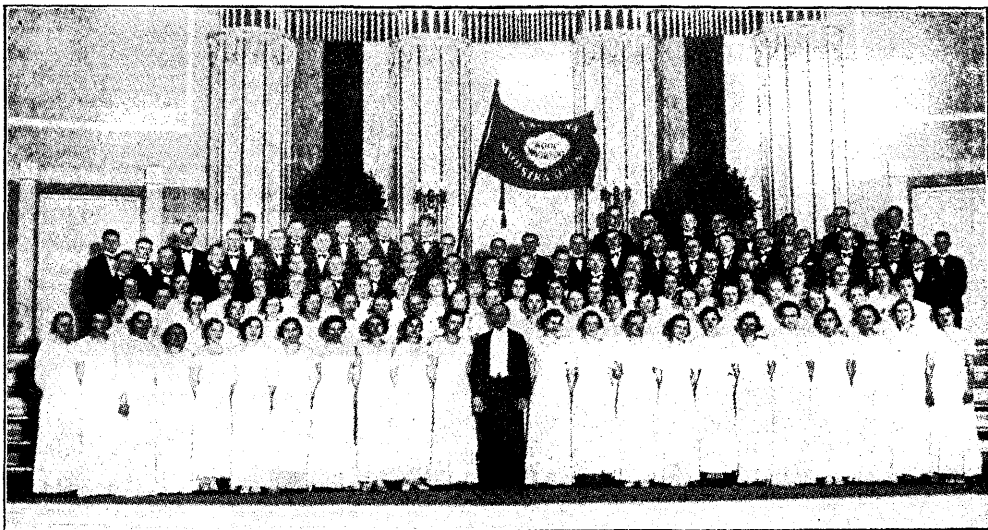
2. mail — Leedu kaitseliidu segakoori kontsert.

3. mail — Eesti-Poola Ühingu korraldusel aktus Poola riigipiha puhul.

9. mail — Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoori kontsert.

15 aastat Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu tegevust

Foto A. Teppor

Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu segakoor juubelikontserdi puhul.

Möödunud aasta lõpul täitus Tallinna Koolin. Muusika Ühingu 15 tegevusrikkast aastat. Kuna koor oli siis seotud Soome kontsertreisuga ettevalmistustega, lükati aastapäeva pühitsemine edasi. See toimus nüüd 21. III 36 pidulikult „Estonia“ kontsertsaalis, millele järgnes kinnine koosviibimine N. M. K. Ü. ruumes, kus aukülastajate viibisid ka aastapäeva puhul valitud uued auliikmed Riigi koolival. dir. P. Mägraken, Tallinna linna haridusosak. juh. J. Kents abikaasadega, vil. esindaja vandeadvokaat N. Metslov, dir L. Raudkepp, kooride esindajaid ja arvurikas viisistlaste pere. T. K. M. Ü. 15-aastane tegevus tohiks küllalt põhjustada väikest ülevaadet noorte tööst, mis on viinud koori praegusele tunnustatud tasemele.

Vabariigi algaastail tegutsenud tahtelise koolinoorsoo organiseerimistulemusena asutati Koolinoorsoo Liit. Liidu tegevuse peaarvõhkk langes kirjandusele ja spordile. Samas kerkis lauluhimulistel noortel mõte asutada liidu juure laulukoor. Tolleaegse poegl. hummanitaargümna. õpil. ja praeguse kohtu-sisemin. vanema revidendi T. Tedre algatusel kutsuti koori organiseerima ja juhatama A. Kasemets. Koori tegevus arenes peagi tunnustatavalt, mille tulemuseks olid mitmed iseseisvad esinemised

ka väljaspool Tallinna. Pidurdavalt mõjus aga koori tegevusele liit, kes nõudis koori esinema igasugustele peoõhtutele, vaatamata sellele, et kooril puudus aeg igakordse kava korraldikuks õppimiseks. Sel põhjusel lahkus koor liidust ja jätkas tegevust 1922. a. sügisest iseseisva T. K. M. Ü-na. Algavad koori viljakad tegevusaastad, mille suurema tulemusena koor A. Kasemetsa juhatusel esines Riias iseseisva kontserdiga. Näis, et koori võimed on püsivad, kuid talvistused veeresid säält, kust neid oodati kõige vähem. Koolide juhtivates ringkondades tekkis väärarusaamine koori tegevusest, mille tagajärjel A. Kasemetsal puudus võimalus tagada edaspidi kunstilisi saavutusi ja sel põhjusel ta lahkus koorijuhhi kohalt. Need neli aastat A. Kasemetsa juhatusel olid koori esimesed õitseaastad. Siis algas noorte meeoleolu langus. Ennastohverdava tööga püüdsid teha veel, mis võimalik uued juhid hrad A. Krull, E. Aav, R. Päts. Saavutati ka kooris meeoleolu ja koosseisu suhtes maksimum, kuid loomulik tõus. noorte laulujõu eneseavaldus ei pääsenud siiski valla. Ei olnud olukord sugugi parem, kui 1929. a. asus koori juhatama praegune „Estonia“ teatri dirigent Verner Nerep. Imestamisväärse järjekind-

lusega ta hakkab noortega tööle. Meeleolu noortes tõuseb. Töö kannab vilja. Aastate kestel austavate esinemistega Rootsi kuningale, Poola presidendile ja õnnestunud iseseisvate kontsertidega võidab koor uuesti koolide juhtivate ringkondade mitte ükski jaatava, vaid ka aineliselt ja moraalset toetava seisukoha.

T. K. M. Ü. segakoori liikmeskonna moodustavad eranditult Tallinna gümnn. õpilased või vilistlased. Ühingul on oma 7-liikmeline juhatus, kuhu käesoleval tegeaastal kuuluvad: esimees R. Sildnik — E. V. T. Konservat., abiesimees H. Aavik — Kaarli gümnn., laekurid G. Kukik ja Helga Ruusaauk — Tüt. komm.-g. vil., sekretärid E. Malling — II tütarl. gümnn. vil., A. Heinsaar — R. Kunst. kool, koorivanem E. Oder — poegl. realgümnn. Ühingu vanemaks on Kaarli gümnn. dir. L. Raudkepp. Kontakti koori ja koolide vahel peavad koolivanemad, keda õpilased valivad endi keskel. T. K. M. Ü. pere organisatsiooniliselt moodustab ühise terviku Positiivsemaks omaduseks osutub asjaolu, et koos on noored, peagu ühevanused, kes lõpetanud kooli või alles õpivad. Seega leiduvad ühised ideed ja arusaamised. Ai-

nult nii on seletatav, et 150-liikmeline noorte laulutaheline organisatsioon püsib kindlates distsipliini raamides.

T. K. M. Ü. juubeliaasta ürituste hulka kuuluvad juba teostatult esinemised Soome ja Eesti vabariigi aastapäevade aktustel, jõulukontsert jõululaupäeval raadios, 9. kontsertball Kunstihoones ning suurima ettevõtteks kontsertris Soome ja juubelikontsert. Ees seisab kontsertris Tartu.

T. K. M. Ü. on kujunenud meie koolinoorsoo esinduskooriks. Sellisena ta ei talagi pretendeerida meie vanemate kooride tasemele. See on tal võimatu juba puht-füüsiliselt. Tunnustust väärib ta aga noorusvärskes ja rõõmsa lauluperena, kelle hinges pesitseb meie rahva loomusunniline laulutung, kuid, kes ei kannu laulusädet ainult rinnas, vaid lauluhelidel hoiavad seda kõrgel, sütitades uusi noori ja külvates lootust ka vanade rinda. Nende silmis säteb võltsimatu elurõõm. See on tõeline usk helide maailma. Muusikanoordest peab võrsuma meie tulevane muusikiline intelligents, olgu see sihiiks ka T. K. M. Ü-lastele nende väärrika tähtpäeva puhul.

R. Sildnik.

Teatep IV ülemaalse meeslaulupäeva ettevalmistusest

Seni on registreerunud IV ülemaalsele meeslaulupäevale 22 meeskori 1030 lauljaga. Registreerimise tähtajaks oli 1. märts s. a., kuna aga on teada, et mitmed koorid, kes kindlasti kavatsesid võtta osa laulupäevast, seni ei ole jõudnud veel täita ja ära saata registreerimislehti, siis kestab registreerimine veel lühikest aega.

Reedel, 20. märtsil s. a. toimus Tallinna meeskooride esincajate vaheline nõupidamine laulupäeva asjus. Nõupidamisel otsustati moodustada seitse laulupäeva toimkonda, milliste esimeesteks valiti: 1. Korteritoimkond — G. Pinding, 2. Kassatoimkond — M. Ruubel, 3. Liiklemise ja külaliste vastuvõtu toimkond — Renter, 4. Rongikäigu toimkond — G. Pinding, 5. Võistluslaulmise toimkond — J. Reinthalu, 6. Propaganda toimkond — A. Loo-rits, 7. Ehituste ja ilustuste toimkond — R. Siits.

Toimkondade esimeeste ülesandeks jäi

toimkondade moodustamine, kusjuures iga Tallinna meeskoor saadab ühe esindaja kassa ja võistluslaulmise toimkondadesse.

Otsustati pöörduda ettepanekuga Naiskodukaitse Tallinna jaoskonna poole, et see korraldaks meeslaulupäevast osavõtjatele 28. juuni hommikul toitlustamist. Väljastpoolt sissesõitvate lauljate öökorter otsustati hankida võimalikult südalinnas ja ühes majas. Esimene eelproov Tallinna kooridele otsustati korraldada 29. mail, arvatavasti Raua tänaval asuva 21. algkooli saalis. Umbes samal ajal toimuks eelproov ka Tartus.

Võistluslaulmine otsustati korraldada kino „Grand Marino“ saalis Merepuiesteel, kuna see suuruselt ja ka akustikalt selleks osutub sobivaimaks.

Laulupäeva kavas olevad laulud on üliid kõik saadaval. Kahe viimase laulu, A. Kapi „Palumine“ ja K. Türrpu „Priiuse hommikul“, trükkimine viibis lauljate liidust mitteolenevaid põhjusil.

Helikunsti Sihtkapitali väljaandeid

Mart Saare „Hetk“ klaverile

Mart Saar on meie nimekamaid komponiste väike-vormi alal. Nii tema rikkalikkus soololaulude toodangus (E.K.H.S. umbes viiekümneümbrilises soololaulude kirjastuse sarjas Mart Saarelt on trükitud 25 laulu) kui ka klaveripalades on palju otsekohest, võltsimatut muusikat, mis jäädvustatud meisterlikus vormis ning peenemaitselikes viimistluses.

„Hetk“ — miniatüür klaverile — oma üldiseloomult on võrdlemisi tagasihoidlik ja vaikne meeleolutsemine. Algab neljaktiilise rahvamotiivi meenutava teemaga päähelistikus (mi-miisor), mida kordab uues helistikus (sol-minoor). Järgneb arendus, sidemotiiviga taas päähelistikule lähemal, kuid seejuures ei vii eemale teema üldiseloomust. Ent siin see peensus seisabki. Teine mõte, mis astub üles suure jõuga, kujutades endast midagi tontlikku (ehkki see pole muud kui pääteema teisend), omab seetõttu ootamatu haaravuse. Korrates veel sama mõtet (pooltooni võrra madalamalt) siirdub etteval-

mistama repriisi, mis antakse juba mažooris. Codas esineb jällegi midagi Saarele omapärast — jonnakas peatus subdominandi mingisuguses kujus, lõpeb aga seekord siiski toonikas.

Harmooniliselt kõneall olev pala ei lasku küll keerukaisse probleemidesse, piirdudes päämiselt pehmellimeste septakordidega (ka kolmkõlad), millele seltsivad orelpunktid mitmel kujul, kuid selles ei leidu ka midagi iganeut ja paljukuuldut. Säärane harmooniline foon on üks elulisemaid. Kusagil ei kergi üles küsimust mõtetute dissonantside pärast, kuid pole põhjust pahanduda ka kulunud šablooniliste võtete üle. Kõikjal värskus, muusikalist sisetunnet rahuldav vaba liikumine mitmesugustes helistikes. Kõik see annab tunnistust Saare andekusest ning leidlikkusest üle anda oma elamusi otsekohele ja võltsimatult, pakkudes väärtuslikku esteetilist elamust kõigile, kel on muusikalist tunnet ja arenenud meelt.

Ed. Oja.

Ed. Tubina „kaks prelüüdi“ klaverile

Kogu Tubina loomingut karakteriseerib intellektuaalne problemaatika harmooniliste uuduste ning vormilise arengu otsinguis, mis kajastub ka tema miniatüürides nii mujal kui käesoleval puhul nimetatud palades.

Kõneall olevad „Kaks prelüüdi“ kannavad mõlemad temaatilise ülesehituse ilmet. Esimene neist areneb teema laiendustest väljudes peagi kulminatsiooni punktini suure fortissimoga, muutub aga äkki õrnaks ning kustub. Pole kerge temaatilise arenduse juures nii lühikeses vormis anda tõus ning katkestada siis repriisi tagasi nõudvalt. Tubinal on see õnnestunud. Järgnev, väikese muudatusega teema lõpus on sobiv ning annab tunnistust komponisti arenenud vormiinstinktist ja muusikalisest meelest. Umbes sarnaselt areneb ka teine rahvamotiivile ehitatud prelüüd, ehk ainult selle vahega, et

siin teema esineb enam-vähem muutmatul kujul.

Harmooniliselt Tubin ei piirdu helistikuga ning kohati ka akordidega. Temal on oma akordid — vabad kombinatsioonid — milliseid võib küll teoreetiliselt seletada, samuti kui võib tonaalsust painutada helistiku alla, kuid selleks pole tarvidustki. Arenenud muusikaline instinkt ja hää kompositsioonitehnika võivad luua väärtusi väljaspool traditsioonilisi reegleid. Ja seda kõike leidub Tubinal. Ainult üht ei maksaks siiski unustada: dissonants on ja jääb ärritavaks ((see on vääramatu psühholoogiline tõde), mille abil võib luua suuri esteetilisi elamusi, kuid ainult siis, kui antakse vahel ka mõned rahulduspunktid. Seda nõuab meilt loodus ise, seesama loodus, kes on loonud kõik need inimesed, kes omakorda loovad muusikat.

Ed. Oja.

Oper ja kontserdid

Tallinna.

Möödunud kuu Tallinna muusikaelus kujunes erakordselt esinemisrohkeks. See ei käi mitte ainult käesoleva hooaja kohta, vaid puudutab asja üldisemalt. Ühele päevale on langenud 3—4 ülesastumist.

Uuendatud kujul toodi koos lavale P. Mascagni ühevaatuslik oop. „Talupoja au“ ja R. Leoncavallo kahevaatuslik oop. „Paiatsid“. Esmene nendest tekstilise küljega avaldab võrdlemisi vähe välja-paistvust ning toetub enam muusikale; teises on mõlemad pooled tasakaalus ja arenevad kunstilise tihedusega. „Talupoja au“ ettekandmisel tähelepanavamaks lavajõuks oli N. Loona; vanematest tegelastest esines veel K. Viitol lühiosa-ga. Teised solistid kuulusid nooremate hulka — O. Lund, L. Adler, F. Hal-lap — pakkudes ülesastumisega rahul-dust. Viimasel nendest oli täita kande-v osa, kus nõudmised vahel tõusid ülejõu seisvateks. „Paiatsid“ anti ühtlasemalt tugevama koosseisuga: I. Aav-Loo, K. Ots, A. Viisimaa, V. Veigart, A. Rinne. Dublantsidena esinesid hiljem O. Tiedeberg ja M. Taras; proloogi laulis Veigart. Viimati mainitud oper arenes laval eduga. Ettekandeid juhatas V. Nerep.

I. Aav-Loo 15-aastast lavategevust tähistaval auõhtul esitati üksikuid vaatusi kolmest operist — „Rigolettost“, „Lakmést“ ja „Madonna ehetest“. Benefitsant oli oma ettekannetes hää ning teenis elavat tähelepanu. Sobivas osas esmakordsel ülesastumisel saavutas kor-daminekut M. Taras. Kogu tegelaskond R. Kulli juhatusel andis õhtu täitmisel tunnistust oma innukast pühimiseest kaas-tegevuses.

„Estonia“ tantsurühma suursaavutuseks oli terve programmi pakkumine, kusiuu-res uudisena toodi esile P. Čaikovski kol-mest osast koosnev ballett „Pähklipure-ja“. Mitmekesine ja ilmerikas muusika kuines omaette tähtsaks väärtuseks ning arenes käsitles hää õnnestumisega. „Pähklipurejale“ lisaks anti veel hulk numbreid endistest lavastustest. Juhatas tuntud vilumusega R. Kull.

Üksteistkümmes sümfooniakontsert Eesti Vabariigi aastapäeva puhul oli tervenisti

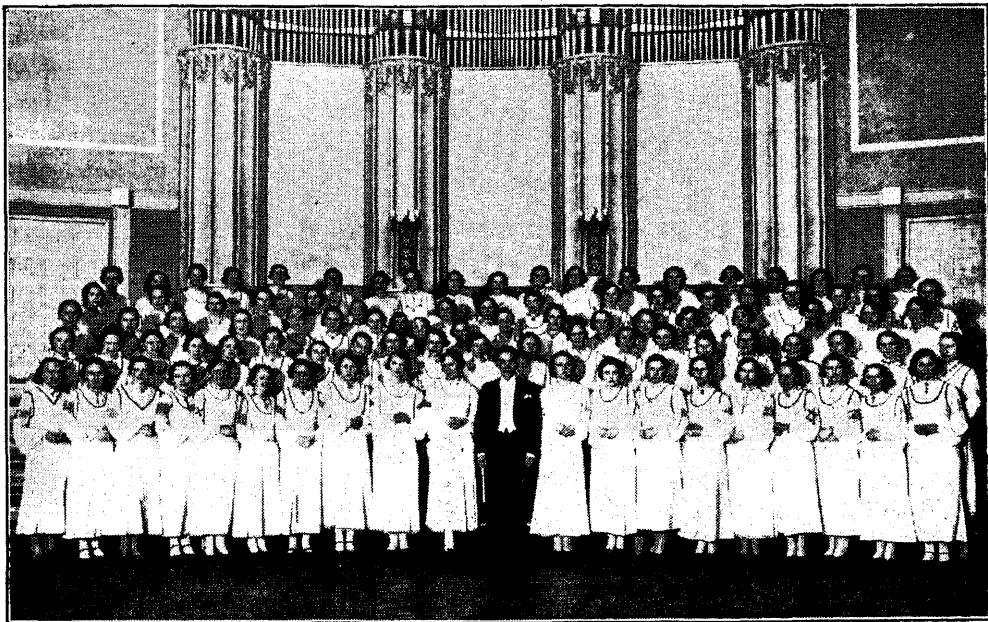
pühendatud meie omaloomingule. Pro-gramm koosnes esindusliku sisuga teos-test. Ettekandele tulid J. Aaviku süm-fooniline poeem „Püha hiis“ ning H. El-ler'i saanavormiline töö „Varjus ja päi-kesepaistel“; A. Kapilt pakuti „Fugaato je andante“ keelpillide orkestrile. Kõik kolm teost olid võrdlemisi uudseteks numbriteks. Páris värsikeks tooteks aga osutus E. Tubina sümfoonia (c-moll) kol-mes jaos. Noor autor esineb siin loomin-guga, mis tõmbab omale õigustatult tä-helepanu. Orkestridirigentidena astusid üles R. Kull, H. Eller ja O. Roots. EMO segakoor E. Tubina juhatusel kandis sobivusega ette neli laulu (A. Lä-te, M. Saar, C. Kreek, G. Ernesaks).

Kaheteistkümmendat sümfooniakontserti juhatas esmakordse võrustajana Ru-dolf Schulz-Dornburg Berliinist. Programmis leidis A. Bruckner'i neli lühipala, Beethoven'i simf. nr. 1 ja Liszt'i „Faust-sümfoonia“. Külaline tutvustas ennast soliidse jõuna dirigeerimise alal. Õnnestunult ta rakendas oma võimeid Beethoven'i ja samuti ka Liszt'i sümfoo-niate juures, kuna Bruckner'i palad anti rohkem möödaminnes.

Kolmeteistkümmendat sümfooniakont-serti juhatas samuti esmakordse külas-tajana Wilmoř Komor Budapestist. Orkestriga kanti ette Goldmark'i ava-mäng „Sakuntala“, L. Weineri serenaad (f-moll) ja Beethoven'i sümfoonia „Eroi-ca“. Võrustaja valitses aparati kind-lusega ning andis teostele ilme'ka ja sel-ge tõlgitsuse; ka saade oli hää Liszt'i klaverikontserdi juure (Es-duur), mille ettekande sooritas Erika Tuttel-berg-Koost. Solist täitis oma üles-ande kiiduväärselt. Programm tundus natuke pilkana.

Tallinna Jaani Koguduse Oratooriumi-koor U. Topman'i juhatusel kandis ette F. Mendelssohn'i orat. „Eliase“. Lähivii-mine oli korralik, lauldi puhtasti ja ladu-susega. Solistina tuntud jõududest esi-nes H. Betlem. Tenoriosa täitis J. Juhkental muusikaliselt; ta on alles arenev jõud. S. P odek rat bassisti ko-hal toimis tähelepanu kõitvalt. Oma ma-teriali ning teiste eelduste tõttu ta võib areneda hääks lauljaks. Orelisaateid soo-

Foto Parikas.

Tallinna-Harju Kesk- ja Kutsekoollide Vilistlaskogude Liidu naiskoor.

ritas vastutavalt prof. A. Topman; kaastegevaks oli Riigi Ringhäälingu orkester.

Tallinna Koolimoorsoo Muusika Ühingu segakoor V. Nerepi juhatusel andis kontserdi, millega pühitseti organisatsiooni 15-aastast tegevust. Ligi 130-liikmeline koor avaldas ennast võimelise ja hästi tasakaalustatud laulukusena. Ettekanded viidi läbi rütmikindlalt, kõlapuhtalt ja painduvalt. Eeskavas üle poole numbritest olid eesti heliloojateilt. Solistina I. Aav-Loo esitas väärikalt meie oma loomingut. P. Saharov laulis eesti ja muude autorite töid; noore jõuna ta ilmutas lootustandvaid omadusi. Solistide ning koori saateosa täitis eduga P. P. Lüdigi.

Tallinna-Harju Kesk- ja Kutsekoollide Vilistlaskogude Liidu naiskoor G. Ernesaksa juhatusel andis esimese omanimelise kontserdi, kuna ta varemini mõnel puhul on astunud üles ainult kaastegevana. Ligi 100-liikmelises koosseisus lauldi hää distsipliiniga ja varjundusvõimega. Eranditult eesti autorite teostest koosnev sisukas eeskava viidi terves ulatuses läbi õnnestunult. Koori juures tundub veel vajadust häälerühmade tasa-

kaalustamiseks; esimeses järjekorras nõuab kõvendamist teine alt. Kuna koor on tegutsenud ainult üle aasta, siis ta püsib alles organiseerimise ajajärgus. Et juba nüüd võidi pakkuda võrdlemisi häid tulemusi, tohime edaspidi loota kõige paremat. Eduka solistina iseseisvalt ja ühes kooriga laulis H. Betlem; Karmen Prii viiuhietekanded olid kõlapuhtad ning sisult ilmetatud; Karin Prii avaldas tehnilisi võimeid klaveripaladega ja sobivust saatjana.

Tallinna Meestelaulu Seltsi koor prof. A. Topman'i juhatusel andis Kaarli kirikus vaimuliku kontserdi, mille kavvas leidis rida hilisemal ajal loodud ja kirjastatud laule. Sedapuhku esineti üle 100-liikmelises koosseisus; ruumi töttugi poleks saanud panna välja suuremat arvu lauljaid. Tugev kaja tekitas laulmiseks tunduvald raskusi. Akustiliste eelduste tõttu õnnestusid puht-kõla'iselt paremini rohkem koonsoneerivalt ehitatud palad. Õnnestunult läbiviidud ja üldiselt võrdlemisi lihtsa eeskava hulgas kõige rohkem kõlaolude takistusi sai tunda R. Tobias'e „Psalm 51“. Lõpunumber koos orkestriga pääses mõjule võimsasti. Solistina esines J. Toi (sopr.) kahe lauluga.

kusjuures ta saavutas paremaid tulemusi lüürilisel pinnal. Solisti ja koori saatis oreilil vilumusega J. Jürgenson.

Tallinna politseinikud oma kontserdiga näitasid, et selles ametiringis tegeletakse innukalt kunstiliste huvialadega. Öhtu eeskava tähtsusest võttis osa üle 40-meheline laulukoor H. Roosma juhatusel ja samasuur puhkpillide orkester J. Kostabi juhatusel. Need tegelased moodustavad võrdlemisi tähelepanudava protsendi politseiteenijate üldarvust. Kõrvuti kõrgemad ametnikud esinesid oma alluvatega, pakkudes pilti sõbralikkust ja perekondlikust koostööst. Öieti oli see esimene puhtakujuuliselt muusikalise kavaga öhtu. Prefektuuri meeskoor on alles võrdlemisi väga noor rühmitus — vaevalt 2-aastane. Seejuures aga näidati suutmisi, mis küündisid päris nauditava ülesannete täitmiseni. Nõudlikumatest numbritest olgu märgitud M. Lüdigi „Mänd“, K. Tüürpu „Kevadetuane“ ja S. Palmgreni „Joogilaul“. Kava lõppes hoogsasti E. Võrgu „Isamaalauluga“. Politseinike hulgast oli esitatud solist, kes koori saatel laulis hää kõlavusega. Et meeskoori kõrval tegetsetakse tagajärjekalt orkestrilal, seda näitasid distsipliinikalt sooritatud ettekanded, kus ei puudunud maitset numbritest valikus ja läbiviimises ning võimeid täitmises. Hää aigus ja kor-daminekud igatahes mõjuvad selleks kaa-sa, et leitakse järjest rohkem võimalusi muusikaharrastuste soodustamiseks poli-seinike keskel. Niisugused ülesastumi-sed on ka politseid seltskonnale lähenda-vaks teguriks. Mainitud kontserti edu-kate ettekannetega täiendasid I. Aav-Loo, M. Taras ja S. Tobias; saated sooritas P. P. Lüdigi.

Läti segakoor „Fortissimo“ J. Dreiman'i juhatusel käis Tallinnas kontser-teerimas esmakordselt. Nende 150-liik-melisest koosseisust olid sõitnud kohale umbes pool. Käesoleval puhul paistis silma meeshääle rohke arv. Lauldi kõ-lalise värskusega ja puhtusega, paindu-valt ning rütmikindlalt. J. Dreiman aval-das ennast asjaliku koorijuhina. Soolo-lauludega M. Bajar pakkus hääid ette-kannet; E. Schmit esines tubli pia-nistina ja osava saatjana; oreilil akompa-neeris sobivalt A. Jozuus.

Berliini solistidekoor, „Berliner Solisten Vereinigung“ segakoor esmakilastusel andis Waldo Favre juhatusel kaks kontserti. Koosseisu kuulus 23 lauljat — 12 naist ja 11 meest. Kui võtta asja peensustes, siis võiks naishääli olla mõne-võrra rohkem, ometi niigi saavutati kau-nis hää tasakaal. Parima rühmana esi-ne-sid aldid. Kooslaulu suhtes koor avaldas tähelepanudavat vastastikust vilumust ja

suurt painduvust. Deskvavad sisaldasid õige nõudlikke ning samuti ka ulatuslikke numbreid; sekka pakuti kergema ehitu-sega ja sisuga palasid. Juhataja W. Favre toomis korrektilt.

Alfred Pappmehl andis omanime-lise kontserdi, kus ta kandis ette tosinä-võrra pikemaid ning lühemaid numbreid endisemast ja värskemast repertuaarist. Tema siduvamaks küljeks on tooniandmi-ne. Tehniliselt ta ei seisa just virtuoside reas, kuid suudab siiski esineda üsna või-meliselt, mida ta nüüdki tõestas mitmete numbritest sooritamisel. Tundeavaldustes tohiks pidada tagasihoidlikumat joont. Solisti klaveril saatis tähelepanelikult P. Presnikov. Mõned saated olid Tallinna Töölismuusika Ühingu orkestrilt N. Goldschmidt'i juhatusel (õnnestunud Paganiini „Nöiatants“): orkester mängis ühe iseseisva numbritest ka avanguks (Mozart'i overtiür oop. „Figaro pulm“).

Esmakordse küllastajana esines Tallin-nas viiulikunstnik Lea Luboshutz. Tema ettekande juures päämine tähele-panu koondub sisuliselt küljele, mistõttu kontsert omandas väljenduslikult tüseda ilme. Ei puudunud ka hetked, kus esi-neja avaldas kaugeläkitündivaid oskuslikke võimeid, millised distsiplineeritult jäid kunsti teenistusse. Klaveril saatis korrek-tilt E. Helmer.

Teisekordselt käesoleval hooajal esi-nes iseseisva kontserdiga pianist Josef Wagner. Eeskava oli täiesti uus ja valikut mitmekesine, ühtlasi ka sisukas. Ettekanne viidi läbi hää ilmestamisega ja tehnilise väljapaistvusega.

Mõjuvaid tulemusi oma kontserdiga saa-vutas ka Imre Ungar, kes esines jälle paariaastase vaheaja järgi. Puhas tehnik ja hingestatud tõlgitsemine kindlustavad tema eoa. Hääid väljendust leidsid Beethoven'i, Debussy ja eriti Cho-pin'i helitööd.

Iseseisva kontserdi andis meie noor al-dilaulja Jenni Siimon, kes eriti paistab silma oma kõlarikka ja ulatusliku häälematerjaliga. Viimasel ajal ta on tei-nud hääid edusamme ning jõudnud juba üsna tähelepanudava tasemini laulutehni-lisel alal. Oma tõleituslikkus väljenduses ta avaldab loomulikku muusikalisust. Saa-teid sooritas hää sobivusega P. Presnikov.

Läti ooperilauljanna Elisa Žeb-ranska andis Tallinnas kontserdi, kus ta avaldas ennast suutelise jõuna nii koo-lilisest kui tõlgituslikust küljest. Hääle-materjal on kõlav ja suure ulatusega. Eeskavas belcanto kõrval esitati üsna edukalt ka koloratuuri, kuid viimane ala siiski jääb tähenduselt teisele kohale. So-listi saatis sobivusega T. Koch.

Kammerkontserdiga esinesid H. Betlem, M. Lang, V. Valhtrik, T. Kuusik, H. Schüts ja A. Karjus. Eeskavas suurema teosena leidus Mendelssohn'i trio (op. 49) ning pääle selle rida sooloonumbreid laulule ja viulile.

M. Lang ühes E. Avesson'iga andsid kontserdi, mille programm sisaldas sooloonumbreid mõlemale esinejale; E. Avesson täitis ka saatja ülesandeid.

Märsi keskpaigu toimunud konservatooriumi õpilasohtul tehti esmakordselt katsed orelinumbrite üleandmisega klassiruumist saali. Kuna toiming õnnestus kaunis hästi, siis edaspidi on võimalus konservatooriumi saalis peetavatel õhtutel pakkuda ka orelisoolosid. Üldiselt kontsert oma sisulka, vaheldusriikka, jõukohaselt jaotatud ja pikkuselt mõõduka kavaga õnnestus hästi.

Tenno Vironi oli võtnud ette raske ja vastutusriikka ülesande — tuua oma õpilastega lavale G. Donizetti ooper „Lucia di Lammermoor“. Muusikajuhiiks oli S. Mamontov, lavastajaks A. Sällik; klaveril saatis E. Kurusk. Mõistes võimaluste kitsust ja nõustuste suurust, peab tulemusi hindama. Õpilaste hulgas leidus neidki, kes pakkusid rahuldust ja ilmutavad eeldusi edaspidiste tugevamate sammude jaoks. Osade kandjaks olid E. Oja, E. Olly, A. Nuga, V. Kaasik, M. Tenno, G. Harnaik ja Tenno Vironi ise.

Ed. Visnapuu.

N. Murrik-Polonsky klaveristuudio õpilaste esinemine 14. märtsil „Estonia“ sinises saalis toimus täielise kordaminekuga. Esines arvukas õpilaspere soolo- ja ansamblinumbritega, kus võisime panna tähele selle stuudio süstemaatilise töö tulemusi. Rikkalik kava esitati tarvilise täpsusega ja huvitõstva järjestusega, kusjuures vanemate õpilaste esinemised näitasid pääle loomuliku muusikalisuse ka küllalt kaugele ulatuvat tehnilist taset. Üldiselt oli aga välditud püüd hiilata õpilaste tehnilise võime esiletõstmisega; ettekanded osutusid sobivaiks vastavalt nende arenemise tasemele. Ansambliettekannetes (4—8 käele) näitasid õpilased küllaldast kindlust koosmängus ja rütmitudes, kuigi siin tegevad olid ka üsna väikesed lapsed, kes muide ka sooloonumbrite ettekandmisel toimusid üsna vahvalt. Pedagoogiline juhtimine paistab nim. stuudios olevat häädes kätes.

A.-d. K.

Tartu. — Muusikalise tegevuse käesoleva aasta alul on osutunud võrdlemisi tagasihoidlikuks. Mõned üksikud välissoolistid ning kolm-neli kontserti kohapääl-

setelt tegelastelt — ja see on ka kõik. Pole käesolevate ridade ülesandeks hakata otsima sellise väärnähte põhjust, mainida tuieks vaid Tartu kontsertide ebakorrapärasust ajavahemike suhtes. On küllalt juhtumeid, kus mitmenädalase vaheaja järele kontserdid kujuvad üksteise otsa, isegi langevad ühele õhtule.

Tartu Helikunsti Seltsi tegevusest käesoleval semestril tuleks märkida Evald Turgan'i viuli-õhtut 26. jaanuaril ja XIV kammermuusika-õhtut 16. veebruaril, mõlemad ülikooli aulas.

Turgan oma seekordse kontserdi kavas esitas Glasunovi kontserdi, Bach-Kreislerei „Partita“ E-duur, Raveli „Tzigane“, H. Eller'i a-moll sonaadi j. m. Kogu kava toodi esile hää muusikalise arusaamise ning tehnilise selgusega. Eriti ümara ja tervikliku mulje jättis Eller'i huvitav põhjamaise koloriidiga sonaat. Ka saatja, noor pianist V. Tiltning, ilmutas tasakaalukust ning oskust leida sobivat kontakti solistiga. Väga arvukas kuulajas-kond reageeris kogu ettekandele soojalt, nõudes hulk lisapaalu.

XIV kammermuusika-õhtu kujunes omakavalt olude sunnil võrdlemisi tagasihoidlikuks. Pianistid S. Milk ja V. Tiltning esitasid kahel klaveril Mozart'i D-duur sonaadi ja Saint-Saëns'i variatsioonid Beethoveni teemale. Mõlemad kunstnikud oma üldmängulaadilt on küll tunduvalt erinevad, kuid nende koosmäng jättis kõigiti soodsa mulje. Eriti paeluvad olid Saint-Saëns'i variatsioonid, ehkki need esitati väljaspool kava, kuna Evald Turgan'i haigestumise tõttu temalt ettenähtud Toivo Kuula sonaat pidi kavast jääma välja. Solistina nim. kontserdil esines lauljanna Greta Milk-Barrot soome heliloojate Sibelius'e, E. Melartini, Kuula ja Kilpinen'i lauludega.

Kontserdiga viulil esines Henry Temianka, kes hooga ja sädeleva mänguga suutis luua hää kontakti kuulajaskonnaga. Eriti huvipakkuv oli mänglev kergus, millega kontsertant ületas tehnilisi raskusi. Parima tõlgituse osaliseks sai Mendelssohn'i kontsert. Kontsertandi edule aitas tunduvalt kaasa ka P. P. Lüdig'i täpne ja kõigiti korrektne saade.

Viiuldajaist esines veel noor soome naisviulidaja Kerttu Vanne, kes oma kontserdi põhipalaks oli valinud väga raske ning temale ülejõu käiva Sibelius'e kontserdi. Klaveril saatis Astrid Joutseno.

Pianistidest esinesid prof. Ed. Erdmann ja Josef Wagner. Erdmann oli huvipakkuv äärmise täpsuse ja kor-

reksusega tehniliste peensuste väljatoomisele ühteaegu hingestatud muusikaliste ideede käsitlese ja arendusega. Huvi pakkus ka kontsertandi erakordselt selgejooneline kontrastsus fraseerimises. Esitatud kavast (Beethoven, Schubert, Brahms, Mussorgski) kõige reljeefsemalt ja haaravamalt kerkis esile Mussorgski „Pildid näituselt“.

Josef Wagner oma seekordsel kontserdil pakkus Brahms'i (sonaat f-moll), Chopin'i (muuseum f-moll ballaad) j. t. tööde kõrval ka uemast ja värskeamat muusikat, millest eriti esile kerkis Dohnany hoogne „Capriccio“ f-moll. Oma esimese esinemisega eelmisel semestril Wagner jättis siiski parema mulje, kuna seekord tõlgituses tundus pisut väsimust ja üksiuisust.

Kooridest esinesid Helsingi Poliitehnikumi üliõpilaskonna meeskoor, Berliini Solistide Ühingu ja Vanemuise Muusika Osakonna segakoorid.

Soome meeskoori kontsert oli huvitav päämiselt oma kava tiseduselt, tänu selistele komponistidele, nagu Sibelius, Kuula, Madetoja, Törnudd, Aapalainen, Linnala j. t. Arvult koor pole suur, kuid kvaliteeditlt tähelepanu vääriv ja võrdlemisi ühtlane. Silmapaistev oli ka intonatsioon puhtus, ehkki häälesünnitusviis tundus pisut võorastavana. Koori juhatas Ossi Elo kas. Koorisolistina esines kooriilge Bertel Saarnio, kes omapärase meeldiva häälevärvinguga paelus kuulajaskonda.

Koosseisu kvaliteeditlt, rühmade tasakaalult ja kokkukulavuselt nauditav oli Berliini solistide ühingu segakoor. Oli tunda ka seesmist, muusikalist distsipliini ja sisseelamist, kuigi jäi mulje, et koor oleks suuteline pakkuma veelgi paremat. Arusaamatuks jäi nii juhataja (Waldo Favre) kui ka koori liigne kiindumus nootidesse. Kava teine pool oli pisut „liedertafellik“, kuna esimesel poolel pakuti Brahms'i, Schumann'i ja Bruckner'i laule.

Vanemuise Muusika Osakond esines esmakordselt uue juhataja R. Ritsingu juhatusel, esitades kavas eesti heliloojate M. Härma, A. Lätte, J. Simmi, M. Saare, T. Vettiiku, E. Aava, E. Võrgu, G. Ernesaksa, R. Ritsingu j. t. mitmekesise ilmema kooripalu. Koor pole veel välja kujunenud rühmade tasakaalult ja kõlatäiselt, kuid üldmuljete seisukohalt võib oletada, et Ritsing sellega aja jooksul tuleb toime, muidugi vaid siis, kui juhatus ei takista tegemast hädavajalist selektsiooni. Solistina oli kaastegav M. T a r a s.

15. märtsil pühitses oma 70. a. sünnipäeva ja 50. a. kunstitegevuse tähistamist

kontsertaktusega „Vanemuises“ lauluõpetaja Georg Stahlberg, millisel puhul oli esinema palutud rida meie nimekamaid lauljaid, kes maestro juures õppinud. Esinesid Martin Taras, Bernhard Hansen, Osvald Lipp, Fritz Hallap, Georg Stahlberg (junior) ja ainukese naissoolistina Elli Stukis. Juubilar sai suurte auvalduste ning kingituste osaliseks. Ka esinejad võeti kuulajaskonna poolt vastu elavate kiiduvaldustega.

„Vanemuise“ muusikalisest tegevusest tuleks märkida Ed. Tubina saatemuusikat näidendile „Turandot“, mis on huvitav, hirmalik ja teose üldmeeleoluga kooskõlas. Kahjuks läks ettekandel tehnilise läbi viimise tõttu palju kaotsi, mispärast vaid mõned üksikud kohad pääsesid mõjule.

Kuuldavasti ikavatsevat „Vanemuine“ lisaks senistele ooperitele („Vikerlased“, „Talupoja au“ ja „Pajatsid“) käesoleval hooajal veel tuua välja Puccini „Boheemi“. Iseseisva kontserdiga esines veel Tartu Naislaulu Seltsi naiskoor „Vanemuises“.

Ed. Oja.

Viljandi. — Palvapäeval, 4. märtsil korraldati Jaani kirikus kontsert-jumalateenistus, mis leidis nii rohket osavõttu, et juba enne kontserdi algust kirikuukse sissepääs suleti. Esines kirikukoor J. Eisenberg'i juhatusel, keelpillide kvartett ja kohalikud solistid: A. Härn cello ja H. Neuvald trompetil.

Sisu oli kontsert huvitav ja mitmekesine, palade tõlgitsemine läbimõeldud ja korrektne, kuid akustilisest küljest ei pääsenud ettekanded mõjule, mis vähendas kontserdi üldist edu.

P. V.

7. märtsil toimus „Koidu“ seltsi kontsert, mille kava täitmisest võtsid osa seltsi segakoor ja sümfooniaorkester hra A. Punga juhatusel ning solist „Estonia“ kontsertmeister hra H. Schüts.

A. Pung, kes umbes aasta tagasi asus „Koidu“ koorijuhataja kohale, on viinud koori hääle tasemele. Koor on paisunud umbes 60-liikmeliseks, milles eriti sopraniid kõlavõime ja jõu suhtes on hääle tasemel. Siiski tuleks esijoones hääleterühmituste vahekorid ühtlustada, eriti vajaline oleks koosseisu stabiliseerimine basside arvel, sest kohati tundus naishäälele liigset üleolekut eriti forte kohtadel. Muidu koor jälgis distsiplineeritult oma juhatajat A. Punga, kes esitas laule nüansirikkalt ja peene tõlgitsemisega. Tundus, et koori ettekanded olid hoolikalt viimistletud. Mõjuvamad numbrid olid M. Lüdigi „Põlismetsa järv“ ja M. Saare „Kevadumistus“, millised tulid publiku suure aplausi tõttu kordamisele.

Hra A. Punga energilisel algatusel on organiseeritud Viljandisse püsiv sümfooniaorkester, mille debüüt leidis aset käesoleval kontserdil. Orkester suutis oma esinemisga tõendada, et Viljandis ei puudu sümfooniilise muusika harrastajaid samuti ka kuulajaid, kelle poolt võeti orkestri ettekanded vastu väga soojalt.

Loodame, et sümfooniaorkester jääb Viljandisse püsima ja suureneb mängijate arvult.

Solistina esines kontserdil H. Schüts viiulil, kelle ettekanded võeti publikult vastu eriti soojalt. Millega H. Schüts just paelus kuulajaid, see oli tema hingestatud ettekanne. Ta esitas Saint-Saëns'i „Luige“, E. Kapi „Eesti tantsu nr. 1“ ja Espejo „Mustlasviisid“. Kunstnik pidi andma rea lisapalu. Teda saatis klaveril pr. A. Kõrb.

Kontserdi lõpus esitati S. Palmgren'i „Hümn isamaa vabadusele“ segakoori ja sümfooniaorkestri ühisel ettekandel. Osavõtt kontserdist oli elav. —vi.

25. märtsi korraldasid Haridusseltsi saalis iseseisva kontserdi viiulikunstnik H. Schüts ja baritonilaulja A. Rinne. Mõlemad solistid on varem esinenud Viljandi kohalike laulukooride kontsertidel, seetõttu Viljandi kontserapublikule ka üldiselt tuttavad.

H. Schüts esies C. Franck'i neljaosalise sonaadiga ja terve rea lühemate paladega. Kunstnik sütitas kuulajaid ilusa ja pehme kantileeniga, kui ka tähelepanu vääriva tehnikaga.

A. Rinne esines aariatega ja lauludega; neist eriti meisterlikult esitas vürst Igori aaria Borodini samanimelisest ooperist ja küllaltki tähelepanuväärt Figaro aaria „Sevilla habemeajajast“. Solisti suurele edule aitas kaasa tema tugev ja ilusa täambriga hää, kui ka ilmekas farseerimine. Kunstnikud teenisid suurt kiitust ja pidid esinema lisapaladega.

Klaveril saatis soliste suure täpsusega P. P. Lüdig.

P. V.

Teateid Lauljate Liidu liikmeskonnale ja nootide tellijaile

Viimasel ajal on sagenenud juhud, kus Lauljate Liidu liikmed pöörduvad L. Liidu juhatuse poole palvetega kustutada liikmemaksu võlad möödunud aastate eest, kuna neil aastaid koorid ei olevat tegutsenud. Juhime kõigi L. Liidu liikmete-kooride tähelepanu sellele, et sellised palved ei saa tulla rahuldamisele, kuna L. Liidu juhatusel puuduvad võimalused kontrollimiseks, kas liige möödunud aastail kasutas liikmeõigusi või mitte. Kui mõni koor vältimatul põhjusil on olnud sunnitud katkestama ajutiselt tegevuse, siis tuleb sellest aegsasti teatada L. Liidu juhatusele, mitte aga aastaid hiljem. Olgu aga siinkohal märgitud, et ei lühemad ega pikemad vaheajad koori tegevuses ei tule tuluks nii koorile endale kui ka ümbruskonna muusikalisele arengule!

*

Lauljate Liidu liikmemaksu tasumisel on vajaline märkida, millise koori liige ja mitme liikme eest igas kooriliigis tasutakse. Teatavasti jaguneb L. Liit kooriliikide alusel sektsioonideks. Et saada andmeid sektsioonide tegevuseks, selleks on vajaline liikmemaksu tasumisel mainitud andmete esitamine.

*

Lauljate Liidust väljaannete tellimisel on kõige sobivam rahasaatmise viis pos-

ti jooksva arve kasutamine, makstes raha Lauljate Liidu posti jooksvale arvele nr. 235. Selle juures olgu tellijate tähelepanu juhitud sellele, et igale rahakaardile olgu märgitud, mille eest raha saadetakse, kuna see suuresti hõlbustab L. Liidu büroo tööd. Ilma mingi seletuseta saadetud rahasaadetise puhul tuleb sageli L. Liidu bürool pöörduda saatja poole täiendavate andmete saamiseks, mis tekitab asjatut kirjavahetust ning hilistab tellimise täitmist. Selgitav kirjutus olgu tingimata rahakaardi sellel osal, mille vastaspoolel on trükitud tekst: „See lõigend saadetakse rahasaajale. Lõigendi tahaküljele võib paigutada rahasaaja jaoks kirjalikke sõnumeid.“

*

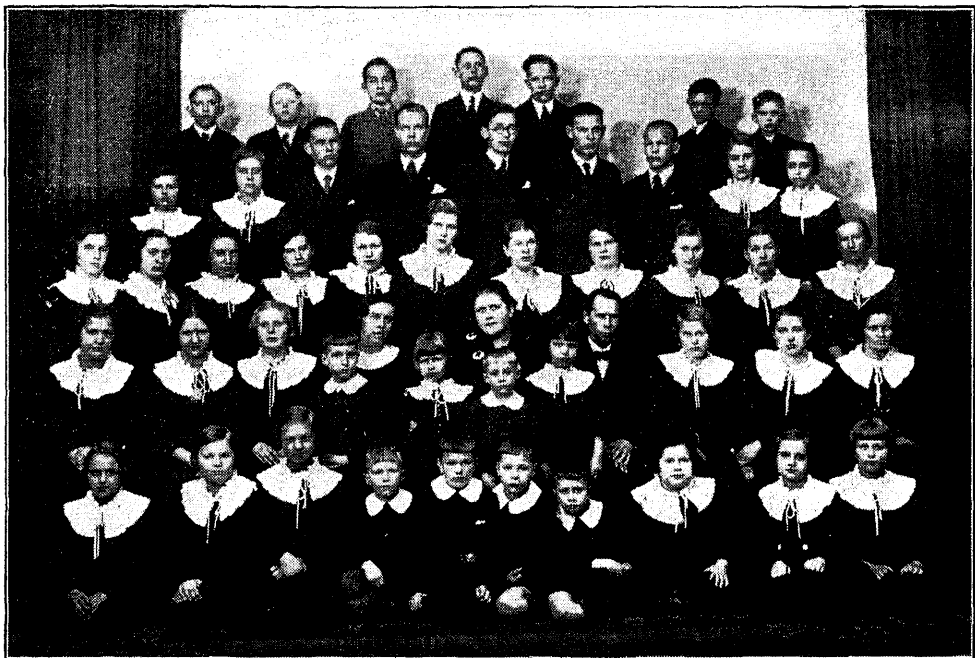
Juhime L. Liidu liikmeskonna tähelepanu sellele, et L. Liidu volikogu aastakoosolek peetakse maikuu alul. Enne seda aga on otsustanud Liidu juhatus kustutada L. Liidu liikmete nimestikust kõik need organisatsioonid, kellel eelmiste aastate eest liikmemaksu tasumata. Seega tuleks rutata liikmeskonnale liikmemaksu üendamiseks.

*

Lauljate Liidu põhikirja 23. päätükki nõuab, et laulupäevad, mis toimuvad L. Liidu liikmete korraldusel, või millest võtavad osa Liidu liikmed-koorid, oleksid

N. Murrík-Polonsky klaveristuudio töö põhialuseid

Foto Parikas.

N. Murrík-Polonsky klaveristuudio kocsseis Soome-sõidu puhul.

Kui praegusel „masinamuusika“ ajajär-
gul, kus raadio ja teiste tehniliste sää-
deldiste abil muusika on kõigile muutun-
nud kättesaadavaks, võiks tekkida arva-
mine, et puudub tarvidus ja mõte elava
muusika viljeldamiseks ja harrastamiseks
kodudes ning perekondades, siis seda rõõ-

mustavam on aga nähe, et võime konsta-
teerida otse vastupidist: võib märgata
elavat liikumist ja indu elavmuusika õp-
pimise alal ja sellega kaasaskäivat inten-
siivsemat elavmuusika harrastamist meie
kodudes, kui seda ehk üldse võiks mõ-
elda. On muutumas jälle hääks tooniks,
et perekonnas vähemalt üks laps tegeleb
muusika õppimisega. Teadagi, on muu-
sika inimhinge sügavuse väliseks tõen-
duseks ning inimese intelligenti ja selle
tundemaailma avaldajaks, mis otsib kuns-
tilistest elamustest omale tegevuspinda.
Nagu inimese väimu- ja tunde-elu, nii ka
nende väliseid avaldusi kunstilise ja tea-
dusliku tegevuse alal ei suuda suretada
ükski materjalismi ega tehnika võidutse-
mine — lõpuks leiab inimese vaim ikka
jälle tee vabaks eneseväljenduseks. Sel-
lest ehk on tingitud ka uus huvitõus elav-
muusika vastu.

Muusikaliste eriharrastuste seas on se-
niajani püsinud esikohal klaverimäng.
See on ka arusaadav, kuna klaver oma
tehnilise käepärasuse ja harmooniliste
omadustega ikka on jäänud mänguriis-

lubatud L. Liidu juhatusel poolt. Olgu
märgitud, et käesoleval suvel peetavate
laulupäevade tarvis loa hankimiseks on
viimane aeg. Ühtlasi aga teatame, et
käesoleval aastal L. Liidu juhatus tahab
toimetada laulupäevade suhtes energili-
semat kontrolli kui varemalt, et teostada
Liidu põhikirja nõudeid ja seega luua
korda meie organiseeritud lauljaskonnas.

*

Edaspidi toimub L. Liidu liikmeile
teadete ja juhiste andmine eranditult
„Muusikalehe“ veergudel. See teeb liik-
meskonnale kohustuslikuks Liidu hääle-
kandja „Muusikalehe“ tellimise. Praegu
on selleks sobivaim aeg!

taks, mis pakub avaraid võimalusi ise-
seisvaks musitseerimiseks. Pääleli leidub
klaveriliteratuuris igasugusele tehnilisele
ja maitse arenemise tasemele vastavat
materjali. Klaverimängu levitamise
meie kodudesse ja perekondadesse
tõenduseks on selle arvukas õpilaskond.
Nende ridade kirjutajal oli võimalus lähe-
malt tutvuneda nim. stuudio tööga ja põ-
himõtetega, mille see tugineb.

Teadagi, on klaverimängu täielikuks
valdamiseks õpilastel teha määratu töö,
kuna tehnilise käepärasuse päälle vaata-
mata on klaverimäng ka tehniliselt nõud-
likumaid alasid. Et seda tööd teha edu-
kalt, peab õpilasel olema eeskätt loo-
mulikkude muusikalisust. Kuid see on ai-
nult alusmüür, millele tugineb õpilase
areng. Kui selle muusikalise arenemist
juhatakse õiget teed mõõda — ilma fors-
seeritud tehnika rõhutamiseta, siis liigub
see arenemine ühes tehniliste võimete tõu-
suga edu suunas. Kuid sagedasti tehakse
siin viga. On ju isemesest õpetajale vä-
gagi enesetunnet kõditav, kui tema algaja
ehk noor õpilane esineb tehniliselt ras-

keste numbritega. Ühesõnaga — tehni-
kast tehakse siht, aga mitte abinõu edu-
kaks tööks. Seda viga püüab N. M.-P.
stuudio vältida ja töötada põhimõttel:
tehnikat olgu ainult abinõu muusikaliste
võitude saavutamiseks. Selles mõttes ei
püüta siin hiilata õpilaste tehnilise akro-
baatikaga, mida ju teatud dressuuri abil
ka väikeste lastega on võimalik saada
kätte, vaid töö läheb süstemaatilisel,
loomuliku arenemise teed, määrtõttu õpi-
laste tähelepanu koondatakse ettekande-
lise ja tõlgitsusliku küllje esiletõstmisele,
sest ka muusikaõppimine peab õpilasele
olema naudinguks. Ja seda saab ta olla
ainult siis, kui harjutatav materjal on
kooskõlas õpilase tehnika ja maitse are-
nemise tasemega. Muidu muutub see töö
vaimu surmavaks sunnitööks, mida te-
hakse ainult kas vanemate või enda au-
ahnuse surve. Pedagoogiliselt on siin
raske ülesanne lahendada. Kõigepealt tu-
leb õpilasi tiivustada tehniliste raskuste
võitmisele. Siis järgneb nende hingela-
oide ja intelligentsile vastava harjutus-
materjali leidmine ja nende töö juhtimine
kunstilise maitsemise suunas. Need ras-
ked pedagoogilised ülesanded on N. M.-P.
stuudios lahendatud rahuldavalt ning te-
gevus liigub sääli töörõõmu ja eluvuse
tähe all. A-d K.

Rajati alused XI üldlaulupeo korraldusele

Pühapäeval, 1. märtsil s. a. toimus
Lauljate Liidu nõukogu koosolek koos
teiste asutuste esindajatega, millele mää-
rati kindlaks need sihtjooned, milliste jä-
rele asutakse XI üldlaulupeo ja muusika-
pidustuste ettevalmistamiseks.

L. Liidu juhatus enne seda oli kaalu-
nud küsimusi mitmekülgset, võttes ar-
vesse kõiki seniavaldatud seisukohti meie
laulupidude korralduse asjus. Juhatus
esitas põhiohude, et laulupidu kujuneks
rahvalikuks pidustuseks, millest tunnek-
sid rõõmu nii publik kui tegelaskond.
Selleks tuleks eeskätt püüda vähendada
tegelaskonna töökoormatust ja võimal-
dada temal ka pidustuste ja nende puhul
korraldatavate muusikaliste ettekannete
jälgimist. Nõukogu kiitis need põhimõ-
ted hääks ning vastavalt sellele aktsep-
teeris ka juhatuse üksikasjalisemad sei-
sukohad.

Nii pooldati peagu üksmeelselt seis-
ukohta, et sel korral, 1938. a. tuleks pidada
laulupidu kahepäevane, mis kergendaks
tunduvalt lauljaskonna töökoormatust nii

peol kui ka ettevalmistusel, võimaldaks
teatavat kulude kokkuhoidu ja kava ti-
hendamist. Pääle selle jääks tegelaskon-
nal rohkem aega muude etenduste külla-
tamiseks.

Laulupeo aja suhtes jäädi kindlaks 24.
ja 25. juunile 1938. a. Mõnelt poolt on
avaldatud kartust, kas jaanipäeval laulu-
peo pidamine on küllalt sobiv. Toetudes
aga pääle X üldlaulupidu tegelaskonnas
korraldatud ankeetide tulemustele, võib
kinnitada, et suur enamus tegelaskonnast
siiski peab jaanipäeva laulupeoks sobi-
vaks. 1938. a. erakordselt langeb jaani-
päev laupäevale, reede, 23. juuni aga tea-
tavasti on Võidupüha, seega 1938. a. sellal
asub kolm puhkepäeva kõrvuti. Vaevalt
küll keegi võiks väita, et meie suurima
rahvuspäevade, üldlaulupeo, jaoks lei-
duks paremat aega!

Peeti tarvilikuks, et tegelaskond saa-
buks Tallinna juba neljapäeva, 22. juuni,
päälõunaks, mil siis toimuks esimene
pääproov. Enne seda aga tuleks korral-
dada tegelaskonnas ankeet, kas nelja-

päevaks Tallinna jõudmine on läbiviidav. Reede, 23. juuni, hommikul toimuks Või-dupüha pühitsemine koos kaitsevæega ja kaitselehdiga, mille puhul leiaksid aset suurejooneline paraad, aktused, jumala-tenistused ja etendused. Reede pääle-lõunal toimuks teine pääproov ning õhtul jaamiõhtu rahvapidu. Lauulupeo rongikäik algaks laupäeva, 24. juuni, pääleõunal. Otsustati rongikäik korraldada võimalikult mitmekesisena ja huvitavana, kus-juures koorid püüaksid kasutada algupä-raseid rahvarõivaid, embleeme ning uu-du-sena võiksid liikuda rongikäigus ka vas-tavalt ehitud sõidukites. Samuti leiti soo-vitavaks selle rongikäigu-korso jälgimise võimaldamine publikule, juhtides rongi-käik läbi koha, kuhu selleks võidak ehi-tada vastav tribüün. Laulupidu algaks Lauluväljal kell 4 p. l. ja lõpeks õhtul kell 7—8, et nii publikul kui tegelaskonnal oleks võimalik minna külastama õhtul saalides toimuvaid etendusi. Pühapäeva ennelõuna jääks jällegi etenduste külasta-miseks või puhkuseks ning laulupeo teine kontsert algaks Lauluväljal kell 4 p. l. ilma rongikäiguta. Muusikapidustused jakuuskid ka esmaspäeval, 26. juunil, mil võimaluse korral tuleks Lauluväljal ette-kandele mingi muusikaline lavateos.

Kogu laulupeo ajal jatkuuskid paralleel-selt muusikalised ettekanded, solistide, kooride, orkestrite, kammermuusika an-samblite jne. esituses, et seega eestlasil võimalduks saada täielikku ülevaadet meie muusikaarengust. Samuti leiaksid esi-tust algupäraseid ooperid, operetid, oratoo-riumid, kantaadid ja sõnalavastused.

„Muusikaleht“ nr. 3 noodilisa

Käesoleva „Muusikalehe“ numbriga kaasa antava „Rahvakoore“ 22 anne si-saldab kaks meeleolukat laulu.

Neist esimene T. Vettiку „Pää langend sul käe na'ale“ on inspireeritud sügava-tundelisest Juhan Liiva luulest, ning osu-tub kooridele tänukaks palaks kontserdi kavades. Voolavalt ja pideva meeleoluku-sega arenev meloodia, samuti leidlik ja värviküllane harmoonia on kõitvad. Vaa-tamata häälte jagunemisele jõurikkas lõpus see laul ei osutu raskeks ka väik-sematele kooridele.

Teine laul, vanameistri M. Lüdig'i „Le-hed langsid“, samuti Juhan Liiva sõna-dele, on ehitatud Lüdig'ile omase lihtsu-sega, mille juures käsitus areneb tihedas seoses tekstiga. Minoorne meloodia an-nab edasi nukrutseva sügismeeolu, kus-

Ka laulupeo ettekannetes tahetakse taotleda otstarbekaid uudusi. Esimeksid järgmised kooriliigid: 1. üldsegakoored kuni 15 lauluga, neist umbes pooled vä-remalt õpitud, et kergendada ettevalmis-tust; 2. meeskoored 7—10 lauluga; 3. nais-koorid (ühes segakoorede naislauljatega) 3—4 lauluga; 4. puhkpillikoored 6 helin-diga ja 7. Tallinna ühendsegakoored kan-taadiga sümfooniaorkestri saatel ja paari lauluga. Lauulupeo kava koostamisele asutakse kõige lähemal ajal, nii et noodi trükkimine võiks toimuda suve jooksul ja see ilmuks hiljemalt 1. novembriks s. a., mil avatakse ka kooride registreerimine, mille viimaseks tähtjaks jääks 1. veeb-ruar 1937. a. Loomulikult L. Liidu põhi-kirja kohaselt sellest üldlaulupeost saavad võtta osa vaid L. Liidu liikmed-koorid.

Muusikalises ettevalmistuses tuleks panna pääarõhk koorijuhtide arendamisele ja instrueerimisele, kuna sellel on roh-kiem ja jäävamaid tulemusi kui sagedaste ja kulukate eelproovide korraldamisel. Selleks tuleks korraldada koorijuhtide kursusi ja instrueerimispeevi mitmel pool. Esimene kursus toimuks 1936. a. jõulude ajal Tallinnas ja teine 1937. a. kevadpühil Tartus. Ka toimuks kooride instrueeri-mine raadio kaudu ning kirjalik laulude analüüs ja juhustamine õppimiseks „Muu-sikalehe“ kaudu.

Senisest suuremat rõhku tuleks panna ka publiku toomisele laulupeole. Tuleks võimaldada arvuvalt odavaid huvironge ning teha laialdast propagandat. Samuti tuleks elavat propagandat teha ka välis-mail.

juures taktirõhkude ülekandegа rõhuta osadele saavutatakse meisterlikult nagu tuulehooge meenutavaid puhanguid, leh-tede põikuvat langust ning lõpus, meloo-diat pikendades, alluvust timasele sügismee-leolule ja leppimist paratamatusega. Vaatamata laulu lühidusele ja lihtsale ehitusele tingib sügav meeleolukus tõsist suhtumust laulu õppimisel ja tõlgitsemi-sel.

Vea parandus.

Meie eelmise numbriga kaasa antud „Rahvakoore“ 21. andes sisalduvasse M. Saare laulu „Mardipeel“ on sattunud eks-istav trükiviga, nimelt esimesel lehekül-jel viimases akordis peab olema tenorile „mi“, mitte „fa“, mida lahkesti palume pa-randada.

Mitmesugust

Lauljate Liidu nõukogu koosolek

peetakse pühapäeval, 5. aprillil s. a. kell 10 hommikul L. Liidu büroo ruumides. Koosoleku päevakorras on: 1. Liidu 1935. a. aruanne, 2. Liidu 1936. a. eelarve ja tegevuskava, 3. Liidu põhikirja muutmise küsimus seoses ettekandetasude küsimusega ja 4. koosolekul algatatud küsimusi.

Mis puutub Liidu põhikirja muutmise küsimusse, siis teatavasti tuleb taasarutamisele L. Liidu liikmete laulude ettekandetasu mittemaksmise küsimus. L. Liidu nõukogu oma varemalt koosolekul võttis vastu põhimõttelise otsuse, saavutada Autorikaitse Ühingu kokkulepe, mille alusel L. Liidu liikmed-koorid maksaksid ühingu teatava jõukohase ettekandetasu aastasummana, mille eest siis neile oleks vaba kõigi kodumaa ja välismaa heliloojate teoste ettekanne. Läbirääkimiste kohaselt Autorikaitse Ühingu nõus maakooridele võetava aastamaksuga Kr. 3.—, suurematelt kooridelt kuni Kr. 5.— jne., tagades need normid kümneks aastaks. Olgu märgitud, et ligemale kolmveerand kõigist L. Liidu liikmetest on astunud Autorikaitse Ühingu leppevahetorda, makstes eelmainitud normide alusel, mis arvatavasti võimaldab meil autorikaitse küsimuste õiglase ja jõukohase lahendamise.

Sakalamaa laulupeo eeltoist.

Sakalamaa VII laulupidu toimub Lauljate Liidu Viljandimaa osakonna korraldusel 14. juunil s. a. Märtsikuul algasid kooride eelproovid, mida korraldatakse kümnes kohas. Esialgu kavatseti korraldada kõigile kooridele kaks eelproovi, kusjuures pool kava oleks võetud läbi ühel eelproovil, teine pool teisel eelproovil. Ettenähtamatul põhjusil aga olakse sunnitud korraldama iga kooriga vaid üks eelproov, mil võetakse läbi terve kava. Pääle selle tahetakse teha eriline eelproov laulupeo eelõhtul Viljandis veel nende kooridega, kes asuvad kaugemal. Samal ajal peetakse ka meeskooride eelproov. Kuna eelproovide arv on jäänud väheseks, siis nõutakse kooridelt neist terves koosseisus osavõtmist ja kava korraldiku kätteõppimist, vastasel korral on koorid sunnitud arvestama tegelaskonnast kustutamist.

Registreeritud on laulupeole 64 segakoori, 13 meeskoori ja 12 puhkpilliikoori, kogusummas umbes 3000 tegelasega.

Erilist tähelepanu taetakse pöörata riietuse küsimusele, propageerides eriti rahvarõiva kandmist.

Virumaa VII laulupidu läheneb.

Virumaa VII laulupeo korraldab Lauljate Liidu Virumaa osakond Rakveres 5. juulil s. a. Laulupeole on registreeritud 84 segakoori 2423 lauljaga, 9 meeskoori 290 lauljaga ja 21 puhkpilliikoori 350 mängijaga, kokku seega 114 koori 3063 tegelasega. 8. detsembril möödunud aastal toimunud kooriühitude instrueerimispäevale järgnesid käesoleva aasta märtsis eelproovid, mida korraldatakse 11 kohas, igas kraks ringi. Laulupeo üldjuhtideks on: segakooridele E. Raatma ja T. Vettik, meeskooridele E. Aav ja puhkpilliikooridele J. Vaks.

1. märtsil s. a. peetud osakonna esinduskogu koosolekul võeti vastu laulupeo eelarve, mille järele kulusid oleks Kr. 5.410.— ja tulusid Kr. 6.175.—, seega ülejääki Kr. 765.— Samuti võeti vastu ka osakonna 1935. a. aruanne, mille järele osakonnal oli tulusid Kr. 3.194.64 ja kulusid Kr. 622.02, seega ülejääki Kr. 2.527,62. Osakonna juhatusse valiti: E. Raatma, H. Linsi, G. Jõe, K. Maašik, J. Pakk, A. Sein, E. Saluveer ja E. Kriisa.

Tartu Pauluse kirikumuusika Seltsi aastapäev

oleks pidanud tulema pühitsemisele juba jaanuarikuu viimastel päevadel või veebruaril alul, aga kuna taheti pakkuda sel puhul külalistele üht-teist huvitavat, siis võtsid ettevalmistused oma aja. 8. märtsil kell 10 hommikul jumalateenistusel esines seltsi segakoor hr. P. Kivi juhatusel terve rea lauludega. Solistina esines hr. Ed. Kruuda kahe lauluga.

Õhtul oli 15. algkooli ruumes kooriliikmete ja külaliste koosviibimine teelaus. Siin tervitas koguduse õpet. H. Haamer seltsi enda ja koguduse nõukogu poolt. Paarsada inimest oli küll kokku tulnud, kuigi koor ise on umbes 70-liikmeline, siiski tundsid kõik sel õhtul end ühise perena.

Selts on asutatud 1923. aastal, kuna juba enne seda töötas Pauluse koguduse laulukoorina. Mitmel juhul on pidanud selts elama üle raskeid päevi ja koguduse pihtkondadeks harunemisel oli kriisi tunda ka seltsi laulukooris, kuid tolleaegne juhatus suutis seda kuidagi ikka viia üle

rahu teedele. Juba pikemat aega on koorijuhiks hr. Rebase, kes koosviibimisel lootust avaldas, et külalistest saaksid peagi oma pere liikmed. Koosviibimisel oli rida asutajaid liikmeid, kes veel praegugi kooris töötavad edasi ja endiseid seltsi juhte, kes küll eemale jäänud igapäevastest talitustest, siiski aga elavad kaasa seltsi rõõmudele ja muredele.

E. H.

Lauljate Liidu Pärnumaa osakonna esinuskogu koosolek

peeti Pärnus 26. jaan. s. a. Osakonnal oli 1935. a. tulused Kr. 4.020.94 ja kulusid Kr. 3.821.70, seega ülejääki Kr. 199.94. Järgmise Pärnumaa laulupeo ajana peeti soovitavaks 1940. a. Arutati meeslaulupeevade korraldamise küsimust ja leiti, et nende korraldamine iga aasta on liiga sagedane, põhjustades meeskooride vähese esinemise maakondlikel laulupidudel. Otsustati esitada L. Liidu nõukogule ettepanek, et meeslaulupeavad peetaks ühteaegu ühe maakondliku laulupeoga.

1936. a. eelarves on tulud-kulud tasakaalus Kr. 40.—, tegevuskavasse on võetud vabaõhu kontserdi korraldamine Pärnu rannapargis ühteaegu Sakalamaa laulupeo eelprooviga.

Osakonna juhatusse valiti: esimeheks H. Meni, abiesimeheks P. Laja, kassapidajaks E. Nugis, sekretäriks J. Noppel ja abisekretäriks O. Kiviselg.

Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakoori

37. kontsert on 4. aprillil 1936. a. „Estonia“ kontsertsaalis. Kontserdi kava koosneb uutest eesti koorikompositsioonest à cappella ja klaveri kaasmänguga.

à capella koorilauludest esitatakse A. Läte — „Sääli nurme nõlval“, A. Kapp — „Magajate mälestuseks“ ja „Kuulsin laulu“, Ed. Oja — „Kangakudumise laul“, M. Saar — „Luule see ei tule tuulest“, T. Vettik — „Pää langetand sul käe pääle“ ja „Kriisanteem“ ning E. Aav — „Me oleme Põhjamaa lapsed“.

Klaveri kaasmänguga esitatakse: J. Simm — „Riasõit“, R. Päts — „Kui mina sõidan saaniga“, T. Vettik — „Ühte laulu tahan laulda“ ja M. Saar — „Tantsulaul“. Viimases laulus esineb solistina Hans Siimer (bass) klaveril saadab O. Roots.

Solistina esineb kontserdil Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi kvintett klaveriga, koosseisus R. Palm I viiul, H. Laan II viiul, A. Saat vioola, A. Karjus cello ja O. Roots klaver.

Kvintett mängib Ed. Oja kvinteti, missugune helind sai E. A. H. S. kammermuusika helindite võistlusel I auhinna.

Kontserti juhatab helilooja T. Vettik.

Teine Põhjamaade Kirikumuusikategelaste kongress

peetakse Helsingis 7.—10. maini (esimene oli 1933. a. Stokholmis). Eesti esindajaina sõidavad Helsingi praost Grünberg, E. Vörk ja J. Hiob, kellele kongressi korraldajad võimaldavad maksuta sinna- ja tagasisõidu.

Bela Bartok

on lükanud tagasi talle pakutud „Kisfaludy Seltsi“ aumedali põhjendusega, et selle medali on zürri talle määranud „I“ ungari süüdi“ eest, mis zürri arvates olevat „esmakordselt ette kantud 1929. aastal“ (ent esiettekanne olnud aastal 1909!) ja teiseks, et Bartok on enda arvates loonud teoseid, mis väärivad palju rohkem tähelepanu kui mainitud noorepõlve teos.

Teos heliomandite kaitsest

Russeau et Cie. kirjastusel, Pariisis, ilmus hiljuti dr. jur. Paul Berthier sulest kapitaalne teos heliomandite kaitsest „La protection légale du compositeur de musique“.

Georges Hue,

tuntud prantsuse helilooja ning paljude ooperite ning sümf. teoste autor, valiti kadunud Paul Dukas' asemele Belgia kuningl. Akadeemia Kunstisektsiooni. Georges Hue (häälda: üü), on sünd. a. 1858.

Rahvusvahelise Kaasaegse Muusika Seltsi aastapidustused

on tänavu 18.—25. aprillini Barcelonas. Kavast on vene, poola, rootsi, šveitsi, hispaania, itaalia, prantsuse, belgia ning ameerika helindeid ja, eriti, hispaania vaimulikkude muusikat.

Toetust

Itaalia teatreile olevat käesolevaks hooajaks tunduvalt suurendatud.

Stravinski kukkus Londonis läbi.

12. veebr. oli Londonis Stravinski ooperatooriumi „Ödipuse“ ettekanne, esmakordne Inglismaal. Teos, mida meilgi võimalus on olnud korduvalt raadios ka mu-

jalt kuulda, võeti vastu hävitava arvustusega „Times'is“. Solistid täitnud küll oma ühiskaskeid osi hästi, kuid teoses endas pakutavat järjekindlalt „muusikat, mis milgil tingimusel ei tohi peegeldada teksti tähendust“. Mulje on selle tõttu absurdne, traagilisemal tekstikohtadel kõlab saateks operetlikult vahva „piraadimarss“, — mõningale kaunile partiile vaatamata olivat see teos vaid „monumentaalne... monumentaalne mõttetus“.

Klaverite müük

Am. Ühendriiges on 1935. a. septembri statistika järgi kasvanud 40 prots., võrreldes 1934. aastaga. Teatavasti oli klaveritööstus üle maailma eelviimastel aastatel otse hinge vaakumas. Nii mõjuks teade Ameerikast igale tõsisele muusikasõbrale üsna kosutavalt. Aga... läbimüügi tõusul on oma eriline põhjus: Ameerikasse on möödunud veebruarikuus Jaapanist toodud sisse tuhandeid (Ameerika vääringu seisukohalt) imeodavaid pianinosid (7-oktavilisi), mis tollitult läksid müügile, hinnaga — vaid 50 dollarit.

Ameerika teeb eurooplastega hääd orkestrimuusikat.

Rahmaninov, oma kontsertkõlaskäigul Pariisis on seletanud, et Ühendriikide suuorkestrid ületavad võimeilt Euroopa omad; see on aga õigupoolest suurimaks komplimentiks „vanale maailmale“: 75% nende orkestrite liikmeid on — eurooplaste.

Catarina Marco suri.

Omal-ajal kuulus lauljatar Catarina Marco suri vaesuses 83-aastasena New-Yorgis.

Gustave Lyon suri.

Asja suri Gustave Lyon (sünd. 1857. a.) Pleyeli klaveritehaste tehniline direktor, suur leiutaja, tuntuimaid ruumiakustikuid (arhitekt), kelle „L'Acoustique architecturale“ on põhjapaneva tähtsusega teos.

Kunstide Komitee

P. Keržentsevi juhtimisel on astunud tegevusse Komiss. Täidesaatva Kesknõukogu otsusel. Komiteele allub kogu kunstielu Venes, eriti kunstikodide tegevus.

„Helliloojate maja“ Moskvas.

„Helliloojate maja“ on valmis saamas Moskvas. Hoonel on nähtud ette 140 kō-

lakindlat ruumi; klubidele, kontsertsaalile, kauplusile jne.

„Vene välismaalise muusikaseltsi“

kontserdil Pariisis kanti ette Beljajev'i kirjutaste poolt hiljutisel võistlusel kroonitud uued triod Gretšaninovit, Davidovit ja Kovalovit.

Uueks Beethoveni-leiuks

osutus hiljuti kellegi New-Yorgi antikvaari juures juhuslikult pakkipaberite hulgas avastatud käsikiri, mis osutub „Kuningas Stefani“ uvertiiri esimese teemi eskissiks Beethoven'ilt. Kaupmees olevat selle omandanud 1911. aastal makulatuuripakkis 50 tsendi eest. Palju peaks see nüüd maksma?

Bayreuthi pidustuste aeg

on Berliini olümpiamängude pärast muudetud: 31. juulist 31. augustini. Eriti pühitsetakse „esimese wagnerlase“ Liszt'i 50. surmapäeva ja Bayreuthi teatri 60. asutuspäeva (13. VIII. 1876).

Ainult aarialastele.

Nüüdsest pääle on mitteaarialastel keelatud külastada Bayreuthi Wagneri-pidustusi: „Wagneri ürg-germaani saagadest inspireeritud teosed võivad huvitada vaid puhast tõugu aarialasi.“

Senitundmatu teos R. Wagner'ilt

Seni täiesti tundmatu R. Wagner'i kooriteos „Kinder-Katechismus“ (loodud 1873. aastal Cosima W. sünnipäevaks) kanti esmakordselt avalikult ette Stuttgards.

Kuulus Klingleri-kvartett

Berliinis on liikvideerunud. Kuna Klingler oli Joachimi-kvarteti üks liige, siis tähendab see osaliselt kuulsat traditsiooni hääbumist keelpillimuusika alal.

Saksa kunstnikud,

kes tahavad sõita välismaale kontserteerima, vajavad selleks oma valitsuselt erilist luba.

Ülevaade türgi vaimulikest viisidest.

Pariisi ajakirja „Le Guide Musical“i veebruarikuu numbris tuuakse ülevaade monumentaalsest allilkeosest, kadunud Raouf Yekta Bey redigeeritud ja Istanbuli konservatooriumi väljaantud 9-vihulisest türgi vaimulikkude viiside kogust, mis sisaldavat ka rikkalikult seletusi.

Nali naljaks

„Riigikontroll“.

Hajameelsed on nad kõik, need muusikamehed. Ainult ühel avaldub hajameelus üht moodi, teisel jällegi teisiti. Orelikunstnikul Paul Presnikov'il avalduvat see päämiselt riietuse alal.

Tulevad kord Evald Brauer'iga Presnikov'i juurest (elab kusagil Pärnu maantee kandis) ning jõudnud Suure Roosikrantsi tänavale Riigikontrolli ette, äkki Presnikov hakkab suure agarusega ennast klõppima ja katsuma.

„Armas mees, mis nüüd lahti läheb?“ pärib heitunud Brauer.

„Ei midagi! Vaata, iga kord, kui jõuan siia tänavale ja loen siin seda silti: „Riigikontroll“, tuleb mul meele kontrollida järele, kas mul ka kuub on seljas palitu all.“

„Jäta, jäta! Näe, preilid teispool tänavat jäid seisma ja vaatama, ei tea, mida viimati veel sinust mõtlevad!“

Lähevad siis edasi ja jõuavad Pühavaimu kirikusse ning hakkavad võtma palituid maha, — sääal selgub, et siiski Presnikovil ei ole kuube seljas!

„Sääal see nüüd on! Sa ei lasknud mind Riigikontrolli ees ennast kontrollida, — nüüd jookse terve tee koju tagasi kuue järele! Vähemalt terve kilomeetri pean nüüd käima rohkem!“ pahandab Presnikov.

„Marumuusika“.

Algav kevad toob endaga kaasa muusikuteperes elevuse: algab suvituskohdadele rannaorkestrite koostamine. Meil on orkestrante palju, seepärast kujuneb ka võistlus ja kauplemine innukaks.

Kurtis meile sel puhul keegi asjaosalisi:

„Ei ole nali nende rannaorkestritega! Tasu tavaliselt on kaunis väikene, seetõttu häid mängijaid ja vajalisel arvul on saada raske. Päälegi teeb tavaliselt iga linnavalitsus tingimuseks, et teatav arv orkestrante tuleb võtta kodulinna. Kuid need kodulinna orkestrandid on tihti

rohkem tülikas kui kasuks. Tuleb hoolitseda selle eest, et vähemalt pasunapuhud ja klaverdaja oleksid tublid. Valitseb ju rannaorkestrites niisugune kokkulepe, et kui teised pillid lähevad segi, siis peavad pasunad puhuma kõigi eest ja teiste eksitused katma. Kui aga ka pasunatest enam ei aita, või nad ise kipuvad minema segi, siis peab klaver näitama, mis ta suudab, — peab oskama improviseerida arpeggioid ja murdakorde üle klaveri nii valjusti, et teistest pillidest ei ole enam midagi kuulda! Noh, publik enamasti arvab, et nii see peabki olema ning jagab selliste marukohtadele tavaliselt rohket kiitust ja nõuab pala kordamist. Kahju ainult, et kordamisel kunagi enam „marumuusika“ ei tule nii hästi välja, sest kes kõiki neid hädavõtteid suudab pidada meeles!“

Muusikalised koerad.

Leitnant-komander Elwell-Sutton jutustab „Times'is“ oma luvvast kääbushurdast, kes päris artistlikult ja korrapäraselt saatvat akordionimängu. Selle jutu puhul tutvustab luuletaja J. C. Squire lugejaid oma sõbra, mõne aja eest surnud suure inglise kirjaniku Thomas Hardy foksterjeriga, kes oma isandalt iga päev pärast lõunatamist viieks minutiks raadiomuusikat anunud ja seda muusikat nautinud nähatavasti nagu inimene. „Times“ pühendab sellele teemale erilise humoristliku artikli, mille lõpuks vaimutsev autor tähendab: „Kassikontserdid on ammu tuntud. Kaunis kindlasti võime tulevikuks loota terve rea koerakontsertide korraldamist, mis kindlasti annavad uue ilme tuleviku muusika palgele, tõendades, et meie edumeelsemadki muusikud, isegi need, kes on juba kasvanud üle tasemest, mil alles vaieldakse, kas Berg on enam „schön“ kui Schönberg, osutuvad tohutult ajast mahajäänuks, võrreldes muusikaliste koertega.“ Aga nali naljaks: loomade muusikalisuse küsimus vääriski tõesti teaduslikkugi uurimist.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium
prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS ja J. VARA.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,
vilespille,
muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F^a AUGUST KRISTAL'i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.
Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Rulkoviuse 26-10

Ilmus:

„Rahvakoored“ nr. 22.

T. Vettik: „Pää langend“

M. Lüdigi: „Lehed langesid“

Lauljate Liidu väljaanne.

ILMUS TRÜKIST PUHKPILLIKOORILE

M. LÜDIG

///
///
„JAANIOO“

sümfooniline pildike puhkpillikoorige, säändud J. VAKS.

Hind Lauljate Liidu liikmeile Kr. 2.50,
teistele Kr. 3.50.

**Eesti Lauljate Liidu Puhkpillimuusika
Seksiooni kirjastus,**

Tallinn, Lai tän. 7. telefon 431-82, posti jooksev arve nr. 235.

Ilmus trükist

HERBERT TAMPERE

„Eesti rahvaviiside antoloogia“ I

(Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi toimetused I)

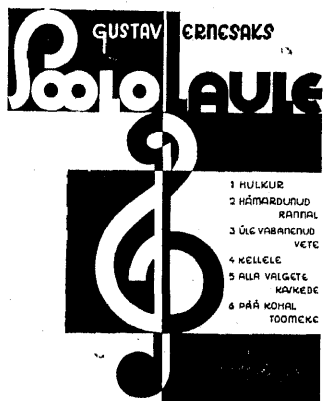
Sisaldab: valimiku Lõuna-Eesti dialekti lääne- ja keskalade vanadest rahvaviisidest ühes tekstiga, artikleid rahvaviisidest üldse, rahvalaulikuist, viiside muusikalisest struktuurist, sisuseletavaid kaarte jne. jne.

See 152-leheküljeline teos on hästikorraldatud ja kergesti käsitatav kogu rahvalaule heliloojaile, muusika- ja emakeele õpetajaile, rahvakultuuri harrastajaile, folkloristliku teadusega tegelejaile ja igale eestlasele.

Hind Kr. 3.80

Pääladu ja üksikmüük:

Eesti Lauljate Liidu büroos Tallinn, Lai t. 7.

Jälle saadaval naiskooridele

G. ERNESAKSA

„Punane õunapuu õis“

„Meelespea“

„Merele“ ja „Pääsuke“

HIND à 5 SENTI

Pääladu

Eesti Lauljate Liidus, Tallinn, Lai tän. 7